

DOMOVINA

Upravništvo „Domovina“ v Ljubljani, Prašernova ulica 54
Uredništvo „Domovina“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Narodna za razmetavo: četrtno 1-50 Din, polletno 10 Din, letno 20 Din; za izmetavo: četrtno 10 Din, polletno 20 Din, letno 40 Din. — Račun poštno hranilca, podružnice v Ljubljani, št. 68.712.

Pismo iz Beograda

Naša stranka je danes v ostri opoziciji proti vladi, to pa iz stvarnih razlogov. Pri tem pa vedno loči, da je država nekaj drugega, kakor je vlada. Vsak narod v parlamentarni državi ima tako vlado, kakor jo zasluži. Pri volitvah je volil napačno in ne sme se jeziti preveč, če potem ne gre vse gladko. Država je visoko nad vlado. Vlade gredo in se menjajo, država in domovina pa ostaneta.

Mi moramo tudi v opoziciji vselej paziti na to, da se država spoštuje. S tem pa ni rečeno, da bi ne smeli najodkriteje in najostreje razkrivati vseh gnilob in napak, ki jih opazimo na državnem telesu. Mi to delamo v korist naši državi, ker vemo, da sta interes ljudstva in interes države enaka.

Odkar je moral Stepan Radić pod težo našega naskoka opustiti svoje rovanje proti državi in se morajo po malem tudi vsi njegovi pristaši privaditi na to, se tudi naši klerikalci pripravljajo na končni umik. Sicer danes spet glasneje govorijo o svoji avtonomiji, s čimer pa le skušajo utajiti, da so avtonomijo konec oktobra že pokopali, da bi si olajšali pot v vlado. Naša ustava je trdna in so vsa stremljenja za spremembo državne oblike brezuspešna.

S tem pa, da se te stranke prišle na pravilnejšo pot, je naše stališče v državi veliko lažje: Ni treba, da vsako stvar branimo iz ozira na ugled države. Ni treba, da zamolčimo grehe iz bojazni, da bo javno razpravljanje o tem škodovalo državi. Ni treba, da odpuščamo, izpregledujemo in požiramo, ko nas delajo odgovorne za tuje napake. Mi enako ljubimo vse poštene rojake, pa naj bodo Srbi, Hrvati ali Slovenci, in enako gradimo vse nepoštenjake in lenuhe med njimi.

Zato je mogla naša SDS preiti iz svoje rezerve v napad. Vsakdo ve, da to ni napad na trdnjavo, ampak napad na trhle, zastarele plemenske stranke, ki niso sposobne misliti in čutiti enakopravno za vse, ampak le mislijo same na sebe. Naša država ne bo zdrava, dokler ne zavladajo pri vseh popoln duh enakopravnosti in ljubezni za vse.

Tako treba razumeti naše velike shode, posebno pa velikanske manifestacije, ki se vrše vsako nedeljo pod vodstvom g. Svetozarja Pribičevića. Na teh shodih se neusmiljeno razkriva vsa pokvarjenost in krivica, ki jo vrše razni mogotci nad našim ljudstvom. Trdnjave korupcije in nepoštenja se majoje.

Tudi v Narodni skupščini je SDS na čelu ostre opozicije. Kakor je prej znala jurišati na separatiste, tako sedaj ruši radikale kot nositelje centralizma in slabe uprave. Kdor dobro želi na-

šemu ljudstvu, bi moral našo SDS podpreti v tem boju.

SDS bo započeto bitko v prihodnjih mesecih krepko nadaljevala. Mrtvilo v gospodarskem oziru moramo razbiti, novi davčni zakon izsiliti,

povsod pa delati za izboljšanje in pocenitev naše uprave. Državni nameščeneec mora biti plačan pošteno, a nepotrebnih ljudi ne želimo videti v pisarnah. Predvsem pa se morajo kmetovalcem in obrtnikom zagotoviti cenejša posojila in urejen promet.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Ne odnehajmo!

Logatec, 22. novembra.

Članek, ki ste ga objavili v zadnji številki «Domovine» pod naslovom «Koroško pismo», je vzbudil dokaj pozornosti med nami tu ob meji, ki na lastni koži kolikor toliko občutimo naše italijanske sosedje in nam je gorje, ki ga morajo trpeti naši krvni bratje, tem živeje pred očmi. Živo se še spominjamo vsega, kar smo morali pretrpeti, ko je bil Logatec z okolico še v italijanskem oblastvu. Naši fantje so morali brez krivde v laške zapore, naši možje so za pokoro, ker so bili Slovenci, nosili kamenje, da so imeli laški objestneži pri tem svojo barbarsko zabavo. V naših hišah niso bili ljudje varni ne podnevi ne ponoči.

Kakor sedaj vidimo in vemo, je bilo to samo del uvoda v tisto strašno divjanje, ki hoče s silo zatreti naš živelj na onem delu naših tal, ki ga danes tepta laška peta. Čisto prav je dopisnik zgoraj omenjenega članka poudarjal, da je dvakrat grenko za nas dejstvo, da besnenje podivjanih fašistov blagoslavlja zastopnik katoliške cerkve, ki ima baš v Slovencih svoje najvernejše sinove. Zato se radi pridružujemo njegovemu pozivu, da se zganemo in povemo: «Ako je cerkev, katere zastopniki blagoslavljuje Mussolinijeve nekulturne trabante, res katoliška, vesoljna krščanska cerkev, potem naj se njeni zastopniki pokažejo vsaj v toliko katoliški, da bodo znali hladiti rane in otirati solze slovenskim katolikom v Italiji, če že morajo blagoslavljevati z vseh vetrov privejane fašiste, ki kljub božji zapovedi «Ne ubijaj!» po ulicah in po hišah streljajo in koljejo nedolžne ljudi.

Da pa glas z one strani Karavank ne ostane glas vpijočega v puščavi, se je treba zganiti in takoj pričeti z obširno akcijo. Po toči zvoniti, je prepozno...

Ko smo razmišljali o tem, smo bili vsi edini v misli, da bi bilo potrebno, ako bi se v Ljubljani sestavil odbor mož, ki imajo vsaj še iskrico narodnega čuta v sebi. Ta odbor naj bi sestavil primerno resno, tehtno in popolnoma stvarno spomenico, ki naj bi brez pretiravanja povedala krivice, ki jih mora v narodnem in tudi versko-kulturnem oziru trpeti naš narod v Italiji in — kakor pojasnjuje dopisnik v zadnjem članku — tudi v Avstriji. Obenem naj bi bila z vso treznostjo, toda tudi z dovolj krepkim poudarkom označena odločna zahteva slovenskega ljudstva v Jugoslaviji: «Vatikan naj zahteva tudi za nas pravice vsaj tam, kjer ima v prvi vrsti govoriti in vplivati: v cerkvi, v šoli, pri verouku, v versko-kulturnem tisku itd. Ako Vatikan tega ne stori, potem je to za Slovence jasen dokaz, da je pristranski in da mu niso vsi verniki enako pri srcu.

Oprostite, gospod urednik, ker Vas nadlegujem s tem. Vem, da bom razburil z današnjimi vrsticami mnoge klerikalne peteline, toda nič ne dé. Pravica je bila še vedno preganjana, vendar pa je bilo vedno še nekaj toliko neustrašenih in odločnih ljudi, da se niso prestrašili niti smrti, kadar je šlo za pravico.

Pa ne samo Slovenci! Saj gorje onkraj mej boli v enaki meri tudi brate Hrvate. V Italiji in v Avstriji imajo tudi oni svoje rojake. Eno v radosti, eno v bridkosti in, če treba, eno v boju in smrti, tako pojmujeemo jugoslovenstvo mi, ki se smatramo za dobre Slovence.

Prosim Vas, gospod urednik, odprite predale Vašega lista tudi dopisnikom iz drugih krajev, ki se bodo morda še oglasili v tej zadevi. Ako bo morda zaradi tega tu ali tam kaj hudih besedi ali farizejske jeze, naj nas bodri misel, da smo delali za dobro, pravično stvar. In tega nas ne sme biti ne strah ne sram. Saj vemo, da je celo Kristus sam — za pravico moral umreti na križu.

Politični pregled

Končno se je vlada odločila k temu, da je razpisala

oblastne volitve,

ki se bodo vršile dne 23. januarja 1927. istočasno v vsej državi. SDS sprejema ta razpis oblastnih volitev z največjim zadoščenjem. Zavedamo se, da bomo v bodočih oblastnih skupščinah imeli hude borbe z demagogi in separatisti, ki bodo skušali tudi te avtonomne institucije zlorabljati za hujskaško gonjo proti državi, toda obenem smo čvrsto prepričani, da bi izvedba volitev v oblastne skup-

ščine učvrstila našo državo. S tem bo v glavnem izvedena vidovdanska ustava in naš upravni aparat bo začel delovati v pravilnem obratu. V vseh vladah, v katerih so bili ministri naše stranke, smo se mi samostojni demokrati odločno borili za volitve v oblastne skupščine, dočim so klerikalci temu vedno nasprotovali z narazličnejšimi spletkami. SDS gre v oblastne volitve z največjim zaupanjem.

Agitacija SDS se odločno razvija v vsej državi. Čvrsto delujemo v Sloveniji, o čemer pričata

dva krasno uspela zbor, a

ki sta se v nedeljo vršila: prvi dopoldne na Viču, drugi popoldne na Jesenicah. Udeležba je v obeh krajih bila sijajna in so govorniki, naši prvoboritelji v Sloveniji gg. dr. Kramer, dr. Pivko in dr. Žerjav želi za svoja izvajanja burno pritrjevanje.

Na čelu vsemu agitacijskemu pokretu pa stoji Svetozar Pribičević, ki je doslej privedil že daleko nad 100 volilnih javnih zborov širom Jugoslavije. Ogromno pomnoževanje novih pristašev SDS je končno spravilo radikale v tako obupno ogorčenje, da so v nedeljo skušali

razbiti shod v Crepaji (Zgornji Banat),

a so se zborovalci dostojno in pošteno izognili izzivačem s tem, da so se umaknili z zborovališča na drug primeren kraj, kjer je Svetozar Pribičević s sijajnim govorom učvrstil njihovo zavednost.

Ker so radikalski nestrpneži istočasno skušali razbiti neki shod srbskih zemljoradnikov in ker se vobče kaže, da nameravajo radikali in radičevci v svoji onemoglosti preprečevati zborovanja opozicijskih strank, predvsem pa samostojnih demokratov, so načelniki opozicijskih strank

vložili odločen protest

pri predsedništvu narodne skupščine, dočim je poslanec SDS dr. Dušan Bošković predložil narodni skupščini takoj

nujni predlog zakona proti preprečevanju javnih zborovanj in sestankov

ter ga je utemeljil s podrobnimi navedbami o strašnem stanju v Vojvodini, kjer kakor marsikod drugod brezobzirno gospodarijo zagrizeni in nesposobni radikalski uradniki.

Strankarsko prerivanje postaja v vsej državi vedno zanimivejše. Radikalom postaja skrajno nadležen tudi Stepan Radić, ki je zadnje dni prirejal zborovanja v Bosni in Hercegovini, kjer so ga ponekod sicer ostro napadali, a je vendar našel toliko prilike, da je svoje zaveznike radikale proglasil za

največje pokvarjence,

s čimer je seveda lopnil tudi sebe po zobeh, ker navzlic vsemu ostaja v kompaniji z njimi. Radičevi govori so povzročili ponovne zapletljave v politični situaciji in ni izključeno, da pride v kratkem do ostrih obračunavanj med današnjimi zavezniki: radikali in radičevci.

V zunanji politiki je bila zadnje dni najvažnejša

konferenca britanskega imperija,

na kateri je prišlo do velevažnega sklepa, da se dosedanji tako zvanj

dominijoni in kolonije osamosvojijo

in da bo angleški kralj le še njihov skupni vladar. To je velikanskega pomena, ako se upošteva, da s tem postanejo dominijoni ogromne samostojne države.

Mnogo se zadnje čase govori o tem, da bo Habsburžan

nadvojvoda Albrecht poročil rumunsko princzinjo Ileano

in da bo prišlo do združitve Madžarske z Rumunijo. Vse to pa so zaenkrat le govornice in je treba počakati, da dobijo količkaj resnejšo osnovo.

DOPISI

VRHNIKA. Vsi somišljeniki in prijatelji Samostojne demokratske stranke se opozarjajo, da se bo vršil 7. decembra ob 8. zvečer pri Mantovi strankin dan, združen z občnim zborom krajevene organizacije, na katerem bo poročal glavni tajnik g. dr. Rapč iz Ljubljane o vseh važnih dogodkih. Prijakujemo, da se bodo tega važnega sestanka udeležili vsi somišljeniki in prijatelji SDS.

VRHNIKA. Krasnemu nedeljskemu predavanju bo sledilo to nedeljo še krasnejše. Gospod strokovni učitelj nam bo 28. t. m. predaval o ljubezni do bližnjega v luči sv. pisma. Agitirajte za veliko udeležbo. Začetek točno ob 3. popoldne. Vstop prost.

JEŽICA. Sokol na Ježici je pokazal v kratki dobi enega leta, kaj premoreta marijivost in

vtrajnost. V teku tega časa so člani postavili nov primeren oder. Skoro ves les so podarili razni sokolski dobrotniki. — V nedeljo 21. t. m. so požrtvovalni igralci in igralke podali dve igri. Prva resne vsebine, «Valerija», in druga vesela stvar, «Kateri bo?» Reči moramo, da sta obe igri v polni meri zadovoljili občinstvo, ki je dvorano napolnilo. Nekateri izmed igralcev so pokazali, da ima Sokol jako sposobne igralske moči. Brat Majdič je oskrbel in poslikal jako čedne kulise, pri čemer so mu še drugi člani Sokola marljivo pomagali. Sedaj, ko imamo primeren oder in najpotrebnejše kulise, upamo, da nam igralci prirede še mnogo prijetnih užitkov.

GRIBLJE V BELI KRAJINI. Na dan sv. Martina je umrl posestnik g. Jure Pezdirc, podomače Grizin. Star je bil šele 41 let. Za časa vojne je bil dobrovoljec. Pokojnik se je v začetku vojne v Galiciji vdal Rusom ter je po mnogih nevarnih doživljajih v evropski Rusiji nazadnje vstopil v Kolčakovo armado, ki se je bojevala proti boljševikom. Ko se je Kolčak umaknil pred boljševiki v Azijo, je pokojnik prepotoval dolgo pot od Urala do Vladivostoka, kjer se je leta 1920. ukrcal na ladjo, ki ga je ponesla v domovino. Bil je dober človek in priljubljen v svoji sosesčini. Bodi vrlemu možu ohranjen blag spomin!

ZIDANI MOST. V nedeljo 28. t. m. ob pol 10. uri se bo vršilo v prostorih gostilne Juvančič zborovanje Samostojne demokratske stranke. Poročala bosta dr. Joža Bohinjec in dr. Stane Rape. Vabljeni prijatelji iz vsega laškega sreza.

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU. Tu se bo vršilo v nedeljo 28. t. m. po prvi božji službi kmetijskogospodarsko predavanje in razgovor o raznih gospodarskih vprašanjih. Predaval bo kmetijski referent Fr. Wernig. Vabljeni so vsi gospodarji in mladeniči, ki se zanimajo za obnovo gospodarskega dela in za obnovo podružnice Kmetijske družbe, da se predavanja zanesljivo udeležijo!

RIMSKÉ TOPLICE. Sestanek članov krajevene organizacije SDS za občino Marija gradec se bo vršil 5. decembra t. l. po rani sv. maši s pričetkom ob 8. uri zjutraj v posebni sobi gostilne «Nova pošta» v Rimskih toplinah. Razgovarjale in poročalo se bo o splošnem gospodarskem položaju občine ter se bo razpravljalo o težkočah

Ivan Albreht:

V objemu deroče groze

(Povest iz naših dni.)

(Dalje.)

Po dolgem času je tedaj spet krenil na vas z namenom, da bi kje srečal Pergača. Dasi mu je bila nevšečna in celo odurna misel, da bi njegov sin še vedno utegnil biti v kakih stikih z Ančko, si je natihoma le prav iskreno želel, da bi bilo tako.

«Nak,» je zarobantil sam nad seboj, ko se je zavedel svoje želje, «rajši vidim —»

Tega si le ni upal izreči. Razdvojen in sam s seboj nezadovoljen ter jezen na ves svet se je hotel vrniti domov, ko zagleda učiteljico in Pergačevo Ančko.

«No, pa še babe moram srečati, da je vsaj dovolj smole skupaj,» zagodrnja nejevoljno župan Jernač, vendar spozna, da se nikakor ne kaže izmikati, že zavoljo županske časti ne.

«Dober dan, gospod župan,» pozdravi učiteljica s tako vedrim glasom, kakor da prihaja v svate. «Čisto prav, da se srečamo. Bili sva namenjeni k vam.»

«K meni?»

«Da. Važni, zelo važni opravki. Ako vas preveč ne motiva —»

«Hm, mene nič ne motita. Lahko gremo kar domov, če je treba,» odvrne Skalar.

«Preljubeznivo,» se dobrika učiteljica. Mlada je še in drobna, napol otrok.

Ančka ves čas molči, zardeva in pobledeva in venomer skuša hoditi tako, da je

kolikor mogoče skrita za učiteljičinim hrbtom.

Učiteljica nadaljuje:

«Rdeči križ naju pošilja. Po bolnicah manjka obvez, perila, posteljnine, pomislite, našim lastnim ljudem manjka! Zato je odrejeno zdaj zbiranje po vaseh, od hiše do hiše, pri dobrih ljudeh. Vsakdo da prostovoljno, kar more utrpeti. Tu kaka srajčka, tam rjuhica, tudi robček je dober. — saj razumete, gospod župan, kaj je sila.»

Učiteljica drobi kakor gorski potoček, župan pa pritrjuje:

«O, razumem, krvavo razumem.»

Zraven misli:

«Že spet beračijo. Da bi vse skupaj zlodej vzeli!»

Medtem nadaljuje učiteljica:

«Kakor vem, da je Zarečje strahovičo prizadeto —»

«Devetnajst jih je že, ki jih ne bo nikoli več nazaj,» trdo izgovarja Skalar.

«Vem,» pravi učiteljica, «zato sem pa tudi prepričana, da nihče ne odreče pomoči.»

«Ne vem,» odkimava Skalar.

«Joj, pomislite,» vztraja učiteljica, «kaj, če bi doletelo vašega sina?! ... Ranjen, utrujen, sestradan in obnemogel do smrti, pa ne bi imel obveze, da si zaveže rane, ne postelje, da leže, ne bi imel, ker — dom zanj nima več srca ... Pomislite, gospod župan.»

Skalarju prihaja vroče.

«Vražje babše,» si misli, «prav tebe in prav zdajle je bilo treba!» Čudno ga stiska v grlu in z nenavadno naglico mu začne biti srce.

«Saj ne rečem,» se ogiblje, «nič ne rečem, toda ljudje nimajo. Jaz, no, jaz bom že dal po svojih močeh.»

Učiteljica zmaguje:

«No, vidite, besede mičejo, vzgledi vlečejo! Zato vam tudi izdam veselo novico, da je vaš Janez še vedno čil in čvrst —»

«Kako ve ta?» izpreleti Skalarja. Kakor pod vplivom slutnje se ozre po Ančki. Ko zagleda njen obraz, ki je zdajci apnenobled, ve takoj, kako je mogoče učiteljici tako natanko vedeti, kaj je z Janezom. Že odpre usta, da bi privoščil tudi Ančki prijazno besedo, pa si še v zadnjem hipu premisli.

«Ali je seve treba spet priporočati?»

«Dobro bi bilo,» meni učiteljica, «tudi pričakujeva, da to storite.»

Potem molče do Skalarjevega doma. Ko pa vstopijo, se Ančka prestraši Skalarčinega šiljastega obraza. Čisto na kup se ji zdi da je zlezla Skalarica, odkar je ona šivala tu. In obraz je bolj droban in bolj prosojenkast nego obraz njene matere, ki jo davi jetika. Kljub bojazni, ki jo občuti Ančka med stenami Skalarjeve hiše, se ji županja smili. Venomer gleda okrog sebe in išče priložnosti, da bi na samem govorila z njo. Skalarica opazi Ančkino zbežnost, Misli sicer, da je to samo strah pred njenim možem, vendar se ji zdi čudno njeno vedenje. Hipoma se zave.

«Bova pa midve pogledali, kaj bi bilo takega,» pravi čisto brez posebnega naglasi in odvede Ančko iz sobe.

Skalar, ki je sedaj ves uraden in tako rekoč sama dolžnost, ne opazi ženinega pofleda. s kakršnim vabi Ančko. Z učiteljičino

posameznih davkoplačevalcev. Sestanka se lahko udeleži tudi ženstvo.

BREZJE PRI BLANCI. V nedeljo 28. t. m. se bo vršil članski sestanek kr. org. SDS pri posestniku g. Jožefu Mirtu. Vabijo se vsi somišljeniki in člani. Pride delegat iz Ljubljane.

KLADJE PRI BLANCI. Poročajo nam, da je napad na blanskega župana g. Robka neupravičen, ker ima g. Robek gotovo mnogo zaslug za občino. On je napravil red v občini, katere gospodarstvo je zavozil prejšnji klerikalni župan g. Gračner.

FRAM. Tudi pri nas se organizacija SDS dobro razvija in je upati, da bo imela kmalu mnogo članov. «Domovina» prav radi in vedno rajši čitamo. To pa ni po volji našemu župniku g. Kraglju, ki je celo v šoli dejal, da so oni, ki čitajo «Jutro» in «Domovina» sami divjaki. Torej smo za g. župnika vsi divjaki, ki ne trobimo v klerikalni rog. So pri nas klerikalci, katerim se more marsikaj očitati, toda nad te se g. župnik ne spravi. Dokler sem bil tudi jaz pri klerikalni stranki in sodeloval v klerikalnih društvih, sem bil nekaj vreden, a sedaj, ko sem somišljenik SDS in čitam napredno časopisje, me zmerjajo z divjakom, čeprav mi nima nihče očitati niti najmanjše stvari. Imeli smo prav dobrega g. kaplana, ki je bil na žalost vseh faranov te dni premešen. Zakaj, nam ni znano. Ali mogoče zato, ker se z g. župnikom nista razumela? G. kaplana želimo vso srečo na njegovem novem mestu, a g. župniku odločno povemo, da nam on ne bo ukazoval, kakšne časopise naj čitamo.

MALA NEDELJA. Ljudska knjižnica Narodnega kulturnega društva se je preselila iz šole v Društveni dom v garderobno sobo. Odrpta je ob nedeljah in praznikih od 1/2 9.—1/2 10. ure dopoldne. Knjižnica poseduje mnogo zanimivih knjig ter se bo še izpopolnila z več novimi knjigami, katere bodo članom na razpolago za razvedrilo in pouk v dolgih zimskih večerih. Ljudska knjižnica je javna ter lahko vsakdo pristopi in plača celoletno članarino 10 Din. Stari člani se naprošajo, da obnovijo članarino za prihodnje leto in še nabirajo nove člane. Ker v sosednjih krajih ne pošlje nobena napredna knjižnica, se vabi napredno občinstvo tudi iz sosednjih krajev, da v

obilnem številu pristopa k Ljudski knjižnici v Društvenem domu pri Mali Nedelji.

MALA NEDELJA. V Društvenem domu bo priredilo šolsko vodstvo v nedeljo 5. decembra točno ob 3. popoldne svoj Miklavžev večer. Na sporedu je: 1.) petje (pojejo šolarji), 2.) igra «Miklavžev dar» (igrajo deca in odrasli), 3.) nastop Miklavža in obdarovanje šolske dece. Čisti dobiček je namenjen ubožnim šolarjem. Zato upamo, da se bodo vsi prijatelji mladine te prireditve sigurno udeležili.

BREG PRI PTUJU. Pri nas se pridno pripravljamo na proslavo praznika narodnega ujedinenja, ki se bo vršila 1. decembra dopoldne ter ponovila v nedeljo 5. decembra popoldne. Pričakujemo, da bodo zlasti nedeljsko prireditve obiskali v obilnem številu naši Brežani in Draženčani, pa tudi sosednji Ptujčani. Spored bo jako zanimiv in pester; zlasti pa bo ugajala občinstvu srčkana Žolnarjeva igra «Grudica», ki tako lepo predočuje ljubezen do naše zemlje — domovine.

BODONCI. Na našoj šoli je že svojo službo nastopila gđe. Marija Benkova iz Brezove. Zelja naše evangeličanske fare se je spuniła. Gospodični učiteljici čestitamo, vsem tistem pa, štori so k temi pripomogli, se lepo zahvalimo. Na drugoj strani pa mamó v našoj vesnici veliko nevoló. Obiskala nas je griza in so že 4 ženske mogli v Mursko Sobotó v bolnico odpelati.

MURSKA SOBOTA. Našo Prekmurje nemre brez betegov biti. Zaj mamó škrlatičo, grizo, tifus in davico. Izolirni odelek v bolnici je véista pun. Pred kratkim so znaver trije otroki mrlí na davici. — V preminoučem tjedni smo túdi cirkus meli pri nas. To je edno znamenje, ka se že bližamo mesti. Cirkus je bio tú več dni in je preci lepe peneze odneso od nas. Za mladino so bili to dnevi veselja. Gda je bila slednja predstava, bi se mesar od gosp. Benka meo metati z ednim gospodom od cirkusa. Pa je ne do toga prišlo, ar pravijo, ka je gospod Benko ne dopústo, ka bi njegovemi mesari mogouče žunte potrlí. Tak se čuje, ka pri nas edno novo banko delajo, pa brezi gospoda Hartnera. Pravijo, ka so pri toj novoj banki vsi bogši trgovci iz Murske Soboté poleg. Če je to istina, bo to gvúšno preci neprijetno Hartneri. — V nedelo 14. t. m. gda je pri nas bio gospon Radić, so se vsi čúdili, ka je

gospoda Hartnera ne na shodi bilo. Na mesto njega je shod otvoró gospod Cvetko, odvetniški uradnik. Mislímo pa, ka je njegov nastop stranki ne dosta haska prineso, ar našo lúdstvo nešče dosta pesla meti s líškališi. Z Radićovim shodom je túdi ne bio zadovolen gospon Dobraj, ar je premalo píveev meo. Spíloj je z Radićovim shodom nišče ne bio zadovolen, najmenje pa gospod Radić sam. — Dobilí smo novega sodnika gospoda Miloša Senico iz Smarja pri Jelšah.

GORNJI LOGATEC. Zadnje nedeljsko predavanje je bilo le deloma bolj obiskano od prejšnjega. Prav škoda, ker smo imeli to pol pred seboj odličnega predavatelja in prvovrstnega strokovnjaka. G. živinozdravnik Josó Čeh si je tudi pred našim poslušalstvom utrdil glas, ki hodi pred njim. Ko pride drugič, bo s številom navzočih bolj zadovoljen. Naši domači prijatelji in somišljeniki naj bi malo premišljevali, v čigavo korist se prirejajo predavanja! — Dne 1. decembra bo proslavil Sokol naše ujedinenje z igralnim sporedom. Proslava se bo vršila v Sokolskem domu. Začetek ob pol 8. zvečer. Vabljeni vsi nacionalisti! — Obmejno stražo vrše v zadnjem času poleg finančnih organov poграниčne trupe, ki obstoje skoro izključno iz naših južnih bratov. So to krepki, zdravi fantje, ki se zelo prijetno razlikujejo od slabotnih in brezkrvnih čuvajev naše prijateljske sosedé. Med nami se prav dobro počutijo in so ponosni na to, da stražijo mejo svojih slovenskih bratov. Tudi mal doprinos k medsebojnemu spoznavanju.

SODRAŽICA. V nedeljo 21. t. m. se je vršilo v dvorani pri g. Starcu predavanje «Dobra gospodinja — sreča v družini», ki ga nam je zelo dobro podala gđe. Jerica Zemljanova, predavateljica ZKD iz Ljubljane. Naše ženstvo je pojmovalo važnost predavanja in se ga je udeležilo v številu nad 130, kar je za naš trg sijajna udeležba. Zahvaljujemo se gospodični za njeno izvrstno in koristno predavanje in jo toplo priporočamo drugim društvom. — Preteklo soboto smo položili k večnemu počitku tovariša Jurija Vesela iz Sodražice, enega izmed najvnetejših gasilcev in soustanovitelja tukajšnjega gasilnega društva. Bil je imenovan za častnega člana in odlikovan s srebrno svetlinjo za zasluge za svoje nesebično in požrtvovalno delovanje. Na zadnji

pomočjo sestavlja razglas, ki ga bo pritrtil na občinsko desko in ki ga bo tudi sluga takoj v nedeljo po maši prebral pred cerkvijo vsem faranom, da se bodo vedeli ravnati.

Čim je Ančka s Skalarico sama, pošepče:

«Mati, ali kaj veste? Vaš Janez je še vedno zdrav in čvrst —»

Županja si oddahne.

«Hvala Bogu! Ali ti je pisal?»

Ančka prikima.

«Oh, potoži Skalarica, nam ne piše skoro nič več, odkar je bil na dopustu.»

Ančki je težko. Rada bi rekla kaj, pa si ne upa. Skalarica sama pomaga:

«Saj vem. Tebe ne popusti. Po pravici ti povem, Ančka, da nimam prav nič zoper to. Iz srca mu želim srečo. Če mu je namenjena s teboj, jo želim tudi tebi.»

Mladenki se orose oči.

«Mati, vzdihne, «mati.» Drugega nič.

Skalarica začne medtem odpirati skrinje in omare in prekladati perilo. Tupatam položil kak kos na stol in pripoveduje vmes:

«Veš, da svojemu otroku želi vsaka mati srečo. Samo to mi je hudo, kako se bosta zmenila z očetom. — Da bi ga vsaj zdaj ne žalil... Da bi mu vsaj včasih pisal... Oče je vendar le oče.»

Dekle si zloga pripravljeno perilo na roko in pojasnjuje:

«Oh, nič se ne bojte, mati! Revež najbrže nima toliko časa... Tiste minute, ki si jih utrga, žrtvuje pač meni. Saj je tako dober, moj —»

Tu se zdrzne in se hitro popravi:

«— vaš Janez! Z zlato lučjo bi pri belem dnevu lahko iskali njemu enakega, pa ga ne boste našli.»

Materi se zdajci zazde mladenkine besede kakor prijetna godba.

«Kako ga ima rada,» zadovoljno misli in se smehlja. Ančka nadaljuje:

«Le potrpite, še danes mu bom pisala. Prosila ga bom, naj meni piše manj, da bo imel tudi za očeta še kaj časa. Tako lepo ga bom prosila, da mi gotovo ne bo mogel odreči —»

«Bog ti daj srečo,» vzdihne Skalarica.

Potem molčita obe. Tako nekam slovesno se zdi Ančki, kakor v cerkvi v tistem svečanem, slavnostno pobožnem pričakovanju pred veliko mašo, predno zadone orgle.

Skupaj se vrmeta k županu in učiteljici, ki sta sedaj pri politiki. Majniška deklaracija! Učiteljica pripoveduje z naivno vznéšenostjo, kako je to važno in kako se bo zaradi te deklaracije vse izpremenilo. Kakor dete čevrlja o narodni svobodi in državni samostojnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov in v najbolj solnčnih barvah slika bodočnost.

Ančka ostane s Skalarico za vrati. Obe z zanimanjem poslušata učiteljico, ki se vedno bolj razvema. Skalar je seve mirnejši, bolj nezaupljiv in previden.

«Podpisal sem, seve, saj smo vsi podpisali. Kaj bo iz tega, pa nič ne vemo. Kako naj bi vedeli, ko ne slišimo drugega nego: 'Daj, daj in spet daj!' Eni pravijo, da so Srbi naši sovražniki, drugi nam prerokujejo, da moramo z njimi v eno državo. Komu naj verjamemo, gospodična?... Seve, besede so po

ceni, ne stanejo nič. Kdor pa mora stati na trdnih tleh, se težko razmaje. Kaj pa mislite, gospodična, to ni igrača! Vse okrog samo gorje, sama groza, ki dere kakor strašna povodenj okrog nas, mimo nas in preko nas! Da, da, tudi preko nas! Vsi čutimo, kako se majejo tla pod nami, a ta groza dere, dere vedno dalje —»

Ančka je premišljevala:

«Saj le ni tako trd kakor sem mislila. Bog vedi —»

Medtem je zaključil Skalar:

«Zato je težko verjeti, težko, zelo težko verjeti v takih dneh v kaj drugega nego v smrt —»

Beseda je padla kakor mrzlo, ostro jeklo. Mati županja se je zdrznila, Ančko pa je presunilo:

«In vendar je trd, trd ko sam kamen!»

Ko sta z učiteljico odšli, se ji ni prav nič ljubilo govoriti. Celó nejevoljna pa je bila Ančka, ko je zagledala, da prihaja nasproti potovka Tereza. Kakor je je sicer bila vselej vesela, tako se je je ta dan bala.

«Spet bo ropotala, klepetulja klepetuljasta,» je pomislila, medtem pa se je že oglašila potovka:

«Oh no, saj pravim, to so križi in težave na svetu. Nikjer ne gre prav —»

«Kaj pa je takega, Tereza?» je hitela učiteljica s smehlajem mimo, toda potovki to pot res ni bilo do šal. Resno je odvrnila:

«Kako naj povem, ko nimam besede?»

«Kaj, vam da je vzelo besedo? se je še venomer šafila učiteljica

poti so ga spremili tovariši s praporom. Na grobu pa se je poslovil od njega v imenu društva načelnik tovariš Jakob Prdan. Dragi tovariš, naj Ti bo zemljica lahka! Preostalim naše iskreno sožalje!

MARIJA GRADEC PRI LAŠKEM. Predzadnji dopis v «Domovini» v zadevi zanemarjanja naših občinskih cest je spravil naše vodilnejše klerikalce docela iz ravnotežja. Eden se je celo izrazil, da občane prav nič ne briga občinsko gospodarstvo. Zakaj pa potem plačujemo davke? Mi smo davkoplačevalci, ki smo v tukajšnji občini po večini kmetje, samo za izkoriščanje od strani gospodov klerikalcev? Ako res nima občina nikakih dohodkov, je dolžnost občinskega odbora, da si iste preskrbi, vsaj v toliki meri, da bodo naše ceste sposobne za vozovni promet. Vprašamo gospode občinske odbornike, ali res ni naš lov več vreden kakor 1500 Din letno, saj dobiva naša sosedna občina Sv. Krištof preko 12.000 Din letno za svoj lov. O stvari bomo še obširneje izpregovorili in dokazali nesposobnost klerikalnih odbornikov v škodo občine in davkoplačevalcev.

SV. JEDERT PRI LAŠKEM. Med tukajšnjim prebivalstvom se je porodila misel za dobavo električnega toka od strani falske elektrarne. Tozadevni dogovori se še vrše in bi bilo zelo priporočljivo, da bi dosegli svoj cilj. — Ograja vrta podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva je dograjena in so s tem preprečene eventualne poškodbe po zajcih. — V zadnjem času sta pričela dva možaka iz Sedraža veliko agitacijo proti občinskemu odboru Sv. Krištof z motivacijo, da se vrši delo na občinski cesti Sevee—Sv. Jedert docela nepravilno. Nismo proti stvarni kritiki davkoplačevalcev, vendar opozarjamo možaka, da vemo, da ima ta kritika politično ozadje in da temelji na osebnem maščevanju, ker je bil eden od prizadetih odstavljen kot cestar brez poveljnega dekreta.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Ker se gotovi nepoklicani gospodje vmešavajo in interesirajo za naš občinski proračun, smatramo za potrebno omeniti, da se mi prav dobro zavedamo svojih dolžnosti in pravic ter da poznamo težave naših davkoplačevalcev v sedanjih gospodarsko-kritičnih časih. Vsako hujškanje za povišanje občinskega proračuna je brezpredmetno. Svetujemo prizadetim, da se interesirajo za delokrog svojih občin, kar je gotovo bolj priporočljivo. — Gospodarski klub odbornikov občine Sv. Krištof.

BREZNO PRI SV. JEDERTI Nedeljska prireditev Javne ljudske knjižnice v Breznem je potekla docela mirno in z dovoljnim uspehom. Lepa udeležba večinoma kmetov in rudarjev nam pričča, da je vsako rovarjenje maloštevilnih klerikalcev docela brezuspešno.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

SKRB ZA SEMENSKI KROMPIR.

Letošnja moča je napravila veliko škodo pri krompirju. Po nekaterih krajih je pridelek tako pičel, da ga niti za seme ni zadosti in da so gospodarji prisiljeni, preskrbeti si ga od drugod. Manjka ga za življenje in za saditev. V takih letih se rado zgodi, da se nam krompir tudi pozimi kvari, ko ga shranjujemo po kletih, tako da je treba letos posebne pozornosti tudi na to stran. Silno važno je, da imamo krompir dosti na suhem in na hladnem, da se nam med zimo bolje ohrani. Kupi krompirja naj so raje nižji, da se ne nabirata notri vlaga in toplota, ki kvarno vplivata na zdravje krompirja.

Če nam manjka krompirja, je važno, da se pobrigamo že sedaj za potrebno seme. To akcijo je treba organizirati potom kmetijskih podružnic in združenj. Kar je mogoče v domačem kraju krompirja dobiti, naj se naroči in dobi v domačem kraju. Ves drug krompir pa bo treba dobiti od zunaj, iz drugih krajev in držav. Gospodarji, ki želijo dobiti v pravem času semenski krompir, naj se obrnejo do svojih podružnic, te pa na glavno družbo v Ljubljani. Vse to se mora zgoditi pravočasno in čimprej, da si bo mogoče v pravem času zagotoviti potrebne količine krompirja.

Pri naročevanju krompirja od zunaj je treba plačati carino, ki je precej visoka. Treba bo zaradi tega zaprositi tudi za odpis, oziroma znižanje te carine, da pridemo do primerne cene inozem-

skega krompirja. Vse to je treba že prej doseči, da se bo za inozemski krompir lahko dosegla cena, ki bo odgovarjala vrednosti našega krompirja. Tudi zaradi tega je važno, da se takoj pobrigamo in da zbiramo naročila za semenski krompir že sedaj po naših podružnicah ali za drugih. Kdor se pa more sam preskrbeti s potrebnim semenom, naj pa to sam učini.

Pri naročevanju semena iz tujine je danes posebno paziti, da ne spravimo v deželo krompirja, ki je okužen z nevarnim rakom. Ta bolezen se je zanesla iz Nemčije tudi že v avstrijske dežele in je nevarnost blizu, da jo zanesemo tudi k nam. Naročevati je zaradi tega krompir le iz zanesljivih krajev, kjer je krompir popolnoma zdrav in trden proti raku.

SLABA REJA DOBRE ŽIVINE JE — NAROBE GOSPODARSTVO.

Zadnjič sem opozarjal na to, da je reja slabe živine draga in da se nam ne izplača. Take živali nam ne povrnejo stroškov za rejo. Danes pa moram opozarjati še na drugo tako napako, ki jo delamo pri nas, in sicer s tem, da v jedru dobro živino slabo redimo. Če dobro živino slabo redimo, tudi ne pridemo do nobenega pravega uspeha. Pri taki reji dajejo živali premalo užitka, ko bi nam po drugi strani lahko veliko več dajale. Dobra živina se kvari v svoji hasnovitosti (rentabilnosti), ako jo slabo redimo. Ona ne more razviti svojih dobrih sposobnosti in zato nam daje veliko premalo koristi. Dobre molznice, ki so slabo krmijene, so kakor slabo naložen kapital. To je zapravljenost ali pravcato narobe gospodarstvo.

Zato je treba, da se poleg dobrih živali poprijemamo tudi dobre reje. Le v tem primeru nam je zagotovljen primeren uspeh. Prenehati pa je pri takih živalih s slabo rejo, ker nam taka reja prinaša samo izgubo in nič drugega, ne glede na to, da se nam živali, ki so po naravi dobre za užitek, kvarijo v svoji hasnovitosti. Kakor ni prav, če slabo živino držimo in redimo, ravno tako ni prav, če dobro živino slabo redimo in zanemarjamo.

Dobre živali dobimo tudi pri naši domači pasmi. Ni treba, da stikamo za tujimi pasmami, ker so te pasme navadno tako razvajene, da se

Tereza je molčala. Samo Ančka je pogledala parkrat zapored s tako čudnim, presunljivo sočutnim pogledom, da se je mladenka prestrašila.

«Pa se menda vendar ni pri nas doma kaj zgodilo?» jo je nenadoma zaskrbelo.

«Nič se ne boj,» je potolažila potovka. «Saj ni tako hudo! Mati dočakajo lahko še visoko starost. Kaj bo tisto, kar govore padarji!? Saj sami nič ne vedo. Jetika, jetika, prazne besede! Malo dela, dosti jela, pa ne bo nikjer nobene jetike.»

Ančka si je oddahnila.

«Kaj ste naju pa potem strašili?!»

«Jaz? O, jaz ne strašim, čeprav se me ljudje včasih res boje. Kamor grem zdaj, me gotovo ne bodo veselili,» je odvrnila Tereza ter odšla. Še nazaj ni hotela pogledati, ko je Ančka v nestrpni radovednosti zaklicala za njo, naj še malo počaka.

«Kam jo bo neki zaneslo?» je opazovala učiteljica.

Nekaj časa sta ostali obe na cesti, potem ju je pa le premagalo.

«Ali greva malo za njo?» je ponudila učiteljica. «Bova pa potem bolj hiteli. Dokler še ni razglašeno pred cerkvijo, se nama z zbiranjem perila itak ne mudi, ker nama skoro gotovo ne bi hoteli nikjer nič dati.»

Ančki je bila seve ponudba všeč. Šli sta tedaj počasi nazaj in venomer opazovali Terezo, kam bo krenila. Končno sta vzkliknili obe hkrati:

K Skalarjevim!

Ančka je jela drgetati. Učiteljica, ki je opazila njen bolesten nemir, je skušala tolažiti:

«Glej jo no, ženščino, kako sva ji nasedli!»

Pergačeva je imela od groze čisto steklen pogled in je samo šepetala:

«Janez —»

«Beži, beži, kaj se boš bala za Janeza! Saj še teden dni ni, kar ti je poročil, da je zdrav in da se mu dobro godi —»

«Osem dni je mnogo,» je vzdihnila Ančka. «Osem dni, gospodična —»

Glas se ji je tako tresel, da je morala obmolkneti.

Obstali sta sredi ceste pri znamenju. V preprosti kapelici je bila z okorno roko naslikana podoba Marije, ki z desnico kaže proti srcu, prebodenemu s sedmerimi meči.

«Marija sedem žalosti,» je molila Ančka, «rajši naj izginem jaz ... Samo njega varuj, mati žalostna ...»

Počasi sta potem šli bliže in bliže proti Skalarjevim.

«Jaz ne morem več, ne morem,» je dahnila Ančka. «Gospodična Ela —»

Tedaj je šele učiteljica spoznala, kako strašno je presunilo mladenko. Kot mramor bela se je šibila in zobje so ji šklepetali kakor v mrzlici.

«Čakaj, te spremim domov,» je odločila tedaj že tudi sama preplašena učiteljica.

Pri Pergačevih je bila doma samo mati Meta, ki ji je bilo tiste dni nekoliko odleglo, da je za silo lazila okrog in opravila kako malo lahko delo.

Učiteljica je kratko povedala, da je Ančka nekaj prehlajena in da bo najboljša, če leže.

«No, kar, saj zdaj sem jaz za silo,» je vzdihnila Pergačka. «Če bo le hudo, bo pa Metka malo opravila za silo.»

Metka je bila Ančkina mlajša sestra, komaj desetletno dekletce, drobno in šibko, čisto živa podoba svoje matere.

«Kam je neki letela?» je vzdihnila Pergačka in še hitro malo pogodrnjala o nebogljenih otrocih, ki jih je vedno povsod dovolj, samo takrat ne, kadar bi jih človek rabil.

Gospodična Ela se je hotela po par tolažilnih besedah posloviti, ko zagleda leteti proti hiši Metko.

«No, zdaj je pa tu,» meni učiteljica in ji stopi par korakov nasproti.

«Kje si pa bila? Mati te že težko pričakujejo!»

Matka nekoliko v zadregi pozdravi in hitro pove:

«S Skalarjevo Frančko sva bili skupaj. Križ božji, ne veste, kaj se je zgodilo!»

Otrok je tako neznožno resen in tako čudno preplašen, da ga ženske nehote obstopijo in vprašajo vse hkratu:

«Kaj pa je?»

«Skalarjev Janez je —»

Ančka krikne, zaplaka in zbeži iz hiše. Metka pa se prestraši in obmolkne.

«Kaj je, kaj?» silita vanjo učiteljica in mati.

«Skalarjev Janez je slep,» pove zdaj deklica in preplašeno pogleduje zdaj eno, zdaj drugo, če ne bosta morda hudi.

(Dalje prtlj.)

v naših hlevih nič prav ne počutijo in nam tudi ne dajejo pričakovanih koristi. Z njimi se pač tako godi, kakor je zgoraj zapisano, da je namreč taka reja zapravljava, ona ne nudi potrebnih pogojev za njeno hasnovitost. Dobra živina in slaba reja, to je velika hiba, ki jo opazujemo v našem gospodarstvu. Našo dobro živino moramo nasprotno z dobro rejo privedi do večje hasnovitosti in do boljšega gospodarskega uspeha. Le tako pridemo sčasoma tudi pri naši živinoreji do večjih dohodkov.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Zadnje dni so cene zopet začele pokazovati nagibanje k slabljenju. Na novosadski borzi so bile 24. t. m. naslednje cene: pšenica 285 do 287-50 Din, turščica 130 do 157-50 Din, moka «0» 460 do 470 Din.

ZIVINA. V Hrvatski so cene popustile, dočim se v Sloveniji drže na nespremenjenem stanju. Na zadnjem mariborskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, debeli 8 do 9 Din, poldebili 6-25 do 7-75 Din, plemenski 5-75 do 6 Din, biki za klanje 6 Din, krave, debele 6 do 6-75 Din, plemenske 5 do 5-75 Din, za klobasarje 2-75 do 3 Din, molzne in breje 5 do 6 Din, mlada živina 4-50 do 8 Din.

Sejmi

28. novembra: Prosenjakovci.
30. novembra: Veržej, Planina pri Logatcu, Novo mesto, Sv. Andraž v Slov. goricah, Rogatec, Kotoriba, Vače, Železniki, Kočevje.
3. decembra: Planina (Štajersko), Konjice, Sveti Tomaž.
4. decembra: Smarje pri Jelšah, Kamnik, Kamna gorica, Strigova.
5. decembra: Videm (Dobropolje).
6. decembra: Trbovlje, Sevnica, Sv. Miklavž v Polju, Dobrna, Kranj, Lož, Murska Sobota, Žužemberk, Ormož, Bohinjska Bistrica (le za blago), Vuzenica.

Kratke vesti

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo dne 24. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 798-25 do 801-25 Din, 100 nemških mark za 1346 do 1349 Din, 1000 madžarskih kron za preko 79 par, 100 italijanskih lir za 236-59 do 238-59 Din, 1 dolar za 56-54 do 56-74 Din, 100 francoski frankov za 204-03 do 206-03 Din, 100 češko-slovaških kron za 167-75 do 168-55 Din.

— **Konferenca o bodoči železniški mreži v Sloveniji.** V torek se je v prostorih Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vršila druga konferenca interesentov za bodočo železniško mrežo v Sloveniji. Svrha konference je bila, da se zavzame stališče glede novih železnic v Sloveniji, katerih gradba naj se sprejme v splošni državni načrt. Zborovalci so bili edini v tem, da so Sloveniji nujno potrebne predvsem proge Rogatec—Krapina, Št. Janž—Sevnica in zveza Kočevje na reško progo. Edina sporna točka je bilo vprašanje, kod naj se zgradi zadnja proga, za katero obstoje trije predlogi: 1.) Kočevje—Vrbovsko, 2.) Kočevje—Brod—Moravice in 3.) Kočevje—Čabar—Delnice. Največ izgledov ima zveza preko Vrbovskega (Klodičeva proga), ki nudi najprimernejše izhodišče vse Slovenije na morje, dočim gre proga na Brod—Moravice (Musilova proga) preko plazovitega ozemlja. Tretji načrt na Delnice (Župnekova proga) je samo še na papirju. Konferenca je sklenila, da se bosta poprosila dva geologa, ki naj podata svoje mišljenje o teh treh predlogih glede na teren, preden odide zastopstvo slovenskih gospodarskih krogov v Beograd na železniško konferenco, ki bo razpravljala o bodoči železniški mreži v naši državi.

— **Ustanovni občni zbor Obrtne banke SHS** se bo vršil 20. februarja 1927. Na dnevnem redu bo med drugim vprašanje o ustanovitvi podružnic v Ljubljani in Sarajevu ter izpostav v ostalih gospodarskih središčih. Podružnica v Ljubljani bo gotovo ustanovljena, če se bo podpisalo v Sloveniji zadostno število delnic.

— **Kmetijskonadaljevalne šole (tečaji) v Prevaljskem okraju.** Dne 9. t. m. se je vršilo pod

predsedstvom sreskega poglavarja g. Koropca pri Rozmanu v Prevaljah dobro obsikano zborovanje in posvetovanje o problemu kmetijskonadaljevalnega pouka in ustanovitve kmetijskonadaljevalnih šol (tečajev). Sklenilo se je, da se v najkrajšem času (v začetku decembra) otvorijo kmetijskonadaljevalne šole (tečaji) v naslednjih okoliših: Črna, Mežica, Prevalje, Vuzenica, Marenberg, Brezno, Ribnica na Pohorju, Libuče-Holmec, Tolsti vrh, Kotlje in Libeliče. V Črni se bo obenem otvoril gospodinjski tečaj za kmetijska dekleta. Nadalje je zbor poveril izdelavo delovnega programa in učnega načrta gg. Mencinu, Močniku in Stoklasu. Hvale vredno je omeniti pravilno razumevanje stvari od strani gg. županov, predvsem pa vladnega komisarja marnberškega okrajnega zastopa g. inž. Pahernika, ki je v imenu okrajnega zastopa obljubil gmotno in vsestransko podporo. V interesu pospeševanja in povzdige kmetijstva je želeli, da se akcija uvedbe kmetijskonadaljevalnega pouka pokrene in smotreno izvede tudi v drugih okrajih.

— **Pomoč svinjerejskim središčem.** Veliki župan mariborske oblasti je letos zopet porazdelil 32 dobrih plemenskih mrjaščkov med svinjerejce. Živali so se oddale iz najboljših domačih vzrejalniš s 50odstotno državno subvencijo in bodo od nastopa plemenske sposobnosti dalje do dovršenega drugega leta starosti proti primerni skočnini na razpolago za plemenjenje vseh okoliških svinj. Stajališče mrjascev se bo razglasilo po dotičnih in sosednjih občinah. S to oddajo so za enkrat vsa razpoložljiva državna sredstva izčrpana in se nadaljnje prošnje ne bodo mogle več upoštevati.

Obrtniški vestnik

PROTESTNO ZBOROVANJE OBRTNISTVA.

Dne 8. decembra t. l. bo priredila Zveza obrtnih zadrug in obrtniške organizacije ob 9. uri dopolodne v dvorani Mestnega doma v Ljubljani protestno zborovanje proti šušmarstvu, državnim delavnicam in zavodom, ki vzdržujejo obrtne delavnice; protestiralo pa bo tudi proti obrtnim

Cudež svetega Antona

(Dogodbica iz preteklosti.)

Znamenje svetega Antona na Gubancih je vzbujalo okoličanom globoko spoštovanje. Iz bližnjih in daljnih vasi so prihajali na griček h kamenitemu stebričku z nebeskim priprošnjikom. Okoli kipa so stale vedno nove podobe iz voska in steklenice, napolnjene z oljem v zahvalo za uslišane prošnje.

Zvesta obiskovalka te kapelice je bila tridesetletna Zadržkova Jerica. Dolgih deset let je vztrajala v svoji pobožnosti, krasila podobo in prižigala sveče, čeprav ni doživela nikakega uspeha. Sem in tja je sicer prejela kako milost, toda njena največja prošnja za ženina je ostala neizpolnjena.

Zaradi tega je nekega večera menila napram svetniku: «Druge si uslišal, a mene ne poslušaj. Mrlinova se je že davno omožila in vdova Krlinka je tudi že poročena.»

Naključje je hotelo, da je takrat stal za znamenjem krojač Hlačon, najmlajši vdovec zvojeja kraja. V svoji navihanosti se je povzpel na kamen za stebričkom tako, da je z glavo segal do svetnikovega hrbta. Dvignila ga je misel, da izvede šalo in potegne Jerico.

«Pomagaj, nebeski zavetnik», je prosila iz dna svoje gorečnosti. «Mnogim si že povrnil, kar so izgubili, in naklonil, česar še niso nikoli imeli.»

«Pripravljam ti veliko m.lost», je začula nad seboj. V svoji omejenosti ni mogla misliti drugega, kakor da prihajajo besede od svetnika.

«Kakšno?» je vprašala v napetem pričakovanju.

«Bogastvo in potem — moža.»

«Denarja nimam. Pokaži mi zaklad!» je prosila Jerica.

«Stavi v loterijo!»

«Številke?»

«14, 32, 85.»

«Hvala najlepša.» Odšla je z lahkimi koraki v novem upanju v bodočo srečo. Za njo je štopal Hlačon, usta so se mu zadovoljno širila v nasmeh. Šala se mu je izborno posrečila.

Vso noč je Jerica ponavljala številke in zjutraj jih je stavila v loterijo. Na dan zvečanja je prišla prva pred desko, kjer je od veselja skoro omedlela. Njene številke so bile izstavljen v rdeči barvi — zadela je terno. Loterija ji je odštela 900 goldinarjev.

Hlačon se je tolkel po glavi, ko je slišal, da so zadete njegove številke. «Mar bi jih bil obdržal zase», si je očital in sklenil, da mora tudi on imeti nekaj od denarja. Počakal jo je zvečer za kapelo, kamor se je prišla zahvalit za prejeto milost in prosit za izpolnitev drugega dela svoje prošnje.

«Moža mi pokaži,» je zaupno pokleknila pred čudodelno znamenje.»

«Hlačona sem ti namenil,» ji je odgovoril moški glas. «Hišico ima in rokodelstvo, brezskrbno bosta živela...»

V goreči zahvalni molitvi jo je prekinil krojač, stopivši izza kapele.

«Sam Bog te je prinesel!» je vzkliknila iznenadena, nakar mu je na dolgo in široko pripovedovala o čudežu svetega Antona. Navihani Hlačon ji ga je pojasnil takoj po poroki, toda srečna ženica mu ni hotela verovati.

Soteščan.

Križi

Na dan Kristusovega Vnebohoda, katerega obhajamo v najlepši letni dobi, me je že na vse zgodaj v jutro prebudilo veselo vriskanje vaških pastirjev. Odprl sem okno svežemu majskemu zraku.

Na sosedovem dvoru se je košatil petelin s svojo družino in kikirikal. Iz hiše je stopila gospodinja s precej rejeno culo v levici, a v desni je držala črno, sajasto ponev. Od hleva proti pašniku je na vso moč natiraval z dolgo leskovko sosedov pastir živino, kakor da bi se mu strašno mudilo. Hitro je vzel materi iz rok culo in ponev, ne meneč se za njene besede in opomine. Vsi njeni nauki so šli mimo Franckovih ušes; hitel je goniti živino, ker su mu je mudilo za drugimi pastirji.

Vesel obraz, svetle oči so naznanjale njegovo notranje veselje in zadovoljstvo. Danes so Križi — belokranjski Vnebohod — praznik pastirjev in pastiric.

Zamislil sem se v one pretekle dni, ki so minuli v lepi brezskrbnosti. Nikdar več se ne vrnejo. Čeprav je ubogi pastirček od vseh zaničevan in preganjan, si vendar zna sam napraviti zabavo, da mu ni dolgčas na paši.

Rano zjutraj, ko se najlepše počiva, ga že kličejo oče, mati ali gospodar: «Hoj, vstani, čas je za pašo, solnce je že visoko!» Ako se pa siromak še malo stisne pod toplo dežo ali globlje zarije v slamo, joj, kako je potem ozmerjan, ko ga pridejo strogi oče še enkrat klicati! «Ti lenoba lena, ali še ne greš na pašo? Kaj boš spal do pol dneva? Zakaj te pa redim!»

Ako se na paši malo pozabava v družbi tovarišev in pozabi na živino, ki mu je izročena v varstvo, kaj rada izrabi tako priložnost požrešna

oblastvom, ki doslej niso pokazala nikakega razumevanja za obrtniške težnje in ki nosijo v dokajšnji meri krivdo, da se je sušmarstvo tako razpaslo, da resno ogroža obrtništvo in da se nabaja obrtnik v skoro brezpravnem stanju.

Gospodarska moč našega obrtništva pada, v vseh obrtnih strokah vlada velik zastoj, ker je obrt postal predmet splošnega izkoriščanja. Obrt služi danes mnogim kot sredstvo, iz katerega žrpajo tako zvane «postranske zasluzke», na račun obrta se vzdržujejo humanitarni zavodi, ki imajo predvsem nalogo vzgajati mladino, državna uprava sama zopet oškoduje obrt s tem, da vzdržuje obrtne delavnice, pri vsem tem pa merodajni faktorji, ki so poklicani, da pospešujejo obrt in da ga ščitijo pred izkoriščanjem, molčijo in na vse ovadbe, prošnje in pritožbe, ki jih vlagajo obrtne zadrugе in druge obrtniške korporacije, ne smatrajo ni za potrebno, da bi zadostile vsaj določbi § 147. o. r.

Vsak glas, naj se obrtništvo zaščiti in naj se mu dá, kar mu gre, je ostal brez odmeva. Zato pa bo obrtništvo na protestnem zborovanju 8. decembra zahtevalo, da se usmeri zaščita upravičenega obrtnika tako, kakor zahteva realno življenje. Obrtništvo ne bo več tipelo, da se bo napram njemu operiralo le s subimi paragrafi, pač pa hoče videti v obrtnih oblastvih pravno oporo proti vsem, ki izkoriščajo obrt.

Obrtništvo hoče pravice! Zato pa naj 8. decembra na protestnem zborovanju napolni dvorano Mesnega doma in poudari s tem tudi svojo zahtevo, da mora biti dosedanega sistematičnega ubijanja obrta konec. Na zborovanje naj v čim večjem številu pride tudi obrtništvo iz podeželskih krajev.

PROSVETA

p. Obrtniški koledar za leto 1927. Te dni je izšel v zalogi Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani Obrtniški koledar za leto 1927. z jako pestro in zanimivo vsebino. Poleg uradnih podatkov, ki so potrebni vsakemu obrtniku, prinaša koledar pre-

liska in si poišče boljše hrane v sosedovi detelji. Ko to zapazi sosed, je polom, da se Bogu smili. «Salamenski smrčavci leni, ali ne boste pazili na živino! Če še enkrat dobim živino v detelji, tedaj se pazil!»

V šoli ga zopet gospod učitelj okrega, ker je pozabil napisati domačo nalogo.

Res najbolj preganjana stvar je pastirček. Toda Križi — pastirski praznik — so plačilo za vse prestane težave. Križev se naši belokranjski pastirčki vesele vso pomlad.

Za ta svoj praznik se pripravljajo že več tednov poprej. Za Križe si hranijo kos pašnika, na katerega vso pomlad ne puščajo živine, da se tam na Križe raje pase. Najraje si izberejo za svoje rajanje prostore po kotlinah, kjer se nahajajo košati gabri. Pod gabri postavijo mize in klopi. Po nekaterih krajih zgradijo celo kolibe iz zelenih vej. Kolibo pa opremijo s sedeži in mizami. Mali pastirčki, ki ne morejo pomagati pri delu, pazijo bolj odraslim tovarišem na živino, da brez skrbi delajo vse, kar je potrebno za veliki praznik. Na gabrih napravijo nihalnice, ki so sicer vedno tam, toda za Križe morajo biti posebno dobro zvezane. Vrbove piščaljke, drškovi rogovi za godbo, grmada drv za kurjavo, vse mora biti urejeno.

Deklice olepšajo ves prostor z gozdnimi cveticami. Vsak pastir ali pastirica ima svoj sedež, pred njim pa šopek cvetic. Vse to mora biti pripravljeno tisti večer pred Križi.

Na Križe zjutraj ni treba klicati pastirjev na pašo, ker se vsak sam boji, da bi prišel zadnji na pašo, ker «zadnji lonček strga». Tega priimka se vsak boji. Zjutraj dobi od matere primerno število kurjih jaje in masti, da speče na paši evrtje. Za kosilo muspečejo mati sladko gibanico. Oče že pozimi, ko delajo mesene klobase,

gledne tabele o neposrednih davkih in državnih pribitkih v Sloveniji, lestvico za dohodnino in pa tabelo o prispevkih za delavsko zavarovanje, nekatera najvažnejša določila iz obitnega reda, najvažnejše pristojbine, kolkovine in takse ter mnogo druge zanimive vsebine. Cena koledarja je s poštino vred 12 Din in se naroča pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani.

p. Trgovski koledar za leto 1927. je izšel v zalozbi Trgovskega društva Merkur za Slovenijo v Ljubljani. Uredil ga je zopet g. Fran Zelenik. Vsebinsko koledarja je zelo pestra in praktična. Posebno nam je omeniti sestavke: Organizacija trgovinske pisarne, knjigovodstvo žage, vinska trgovina, razni praktični migljaji trgovskemu osebju itd. Ta koledar je prepotreben za vsakega trgovca, podjetnika in nameščenca. Cena lično v platno vezanemu izvodu je s poštino vred 15 Din, kar gotovo ni pretirano. Naroča se pri Trgovskem društvu Merkur za Slovenijo v Ljubljani, Gradjske 17/I.

„EDINOST“ VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE MLADINE V LJUBLJANI

Vse organizacije «Edinosti» se pozivajo, da na dostojen način proslave v svojem delokrogu narodni praznik 1. decembra, spominjajoč se obenem bratov, ki še danes ječe pod jarmom tujcev.

Ljubljanska «Edinost» ima v petek 26. t. m. ob 8. zvečer v Gajevi ulici št. 2 članski sestanek s predavanjem. Predava dr. Bajič o vprašanju: kaj je in kaj hoče komunizem. Dolžnost vsakega člana je, da se sestanka udeleži. Somišljeniki vabljeni. — Člani ljubljanske «Edinosti» se opozarjajo, da se udeležijo žanje, katera se bo priredila v proslavo ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v torek 30. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenem lokalu v Gajevi ulici št. 2/I. Udeležitev mora biti vsakemu članu častna zadeva.

odločijo, katera bo pastirjeva za Križe. Gospodar poskrbi tudi za pijačo. Vsak dobi pol litra vina s seboj v culo. Seveda ga oče malo žegnajo s studenčnico, a je vseeno dobro, da je le rumeno in ima nekaj okusa.

Zgodaj ženejo na pašo. V eni roki drži vsak šibo za živino, v drugi pa culo, navezано z vsemi dobrotami: velika, sladka gibanica, mesena klobasa in steklenica s pijačo.

To je veselje, ko se zberejo v kolibi ali na drugem pripravnem prostoru. Tam razpostavijo vse svoje dobrate na mizo in prične se pojedina. Včasih privede s seboj kateri mlajšega brata ali sestro. Navadno pa vljudno odklonijo vso tovarišijo, kar je izven pastirskega društva, češ: «Ako lahko druge dneve sami pasemo, bomo tudi na Križe.»

Ko si utešijo prvi glad in žejo, se začne zabava, nihanje na cimbalkah, godba z rogovi in piščaljki.

To je krik in vpitje, da je joj!
Tisti dan naglo mine. Niso se še zadosti naveselili, ko že solnce zahaja za goro.

Treba je pospraviti vse reči, razkopati kolibo in gnati živino domov.

«Oh, kako je bilo večeraj lepo, ko bi bili vsaj večkrat Križi.» se pogovarjajo zopet drugo jutro na paši. Podkučerski.

Lekarnarjeva nočna služba.

Ob 2. ponoči je nekega ljubljanskega lekarnarja nenadoma zbudila neka stranka in zahtevala za en dinar presnega čaja.

Lekarnar: «Po ta čaj bi pa že lahko prišli zjutraj.»

Stranka: «Saj imate prav, prišel bom zjutraj.»

Prekmursko pismo

Gospod urednik! Nikdar sem ne s takšim veseljem za pero zgrabil kak gnesden. To, kar smo mi Prekmurci dolgo čakali, smo ednok vidli. V nedelo dne 14. novembra je prišlo k nam v Mursko Soboto gospon Radić. Njegovi agitatorji so že eden teden pred tem po naših vesnicah okoli hodili in ljudstvo za nedelo v Mursko Soboto zvali. Pravili so, kar vsakšni dobi pot plačano. Mene to najbolje veselilo, kar so zaj ljudstvu že obečavali, kar vsakšni pot plačajo, če v Mursko Soboto pride. To se pravi, kar so ne več tak gvušni, kak so prve bili.

Ar je že vsakšni od Radića dosta čuv, je tudi dosta radovednežev bilo, šteri so šteli njega viditi. Na jezare votumov je Radićova stranka pri nas dobila. Što je to znan, je mislilo, kar de tudi na jezare ljudi na Radićov shod prišlo. Što pa je pozno mišljenje našega ljudstva, tisti pa je že naprej znan, kar z Radićovim shodom nikaj nede. Što je etak mislo, tisti je tudi prav meo. V nedelo okoli pol 11. vure se je gospon Radić pripelo v Mursko Soboto. Murska Sobota je proti njemu mrzla bila kak led. Le pred Dobrajam je kakših 50 ljudi bilo, šteri so kričali «Živio Radić». Pred Dobrajam je vsega vküper bilo največ 500 ljudi in vsi ti so tiho bili. Med ljudstvom pa so se svetili žandarski bajoneti. Radić je včasi vido, kar tu nede vse po redi šlo. Nikših rož je ne dobo. Sprejem je bio hladen in miren.

Pod kostanji so gori postavili edno malo tribuno, kam je gori stoupo gospon Radić. Gučao je tiho in so ga žmetno čüli. Pravo je vse mogouče reči, samo o republiku je nikaj ne povedo. Ar je hrvatski gučao, ga je tudi ljudstvo slabo razmilo. Med njegovim govorom je edini kričao «živio» rankovski oštarjaš Abal in nekaj dečkov okoli njega.

Ar je ljudstvo preveč proti Radiću kričalo, so prišli orožniki, šteri so se z odprtimi bajoneti med ljudstvo postavili. Kda je ljudstvo telko orožnikov vidlo, se je pomirilo, ar zavolo enega Radića si je nišče ne pušto svojega hrblta predregnoti od žandarskega bajoneta.

Tisti Radić, za šterim je nekda ljudstvo šlo kak nouro, je v Murski Soboti meo shod s pomočjov orožnikov. Vsi, šteri so to komediju keoj gledali, so tudi znali, da bi Radić najže do svoje reči ne prišo, če bi orožnikov pouleg ne bilo. Naši Prekmurci so sprevidli, kar so bili od Radićovih agitatorov zapelani.

G. Radić je bio včista prosto oblečeni. Ali našim ljudem se je to ne vidlo, ar oni dobro znajo, kar se v Zagrebi drgače oblači. Radić je pravo, kar morejo uradniki v kancelajih delati in ne kaditi. Ali nišče je na te njegove reči ne «živio» kričao. Zato ne, ar Prekmurec dobro zna, kar slovenski uradniki dobro in dosta delajo. Ali on nam je ne povedao, kda bo že, ednok porcija menša. On nam je ne povedao ešče drugih takših stvari, štere nas bole brigajo kak naši uradniki.

Za Radićom je gučao tudi dr. Pernar in ešče več drugih Radićovih poslancev. Dr. Pernar je pa svčasi pred vsem ljudstvom pokazao, kar ma zaj on oblastvo v rokaj. Nekega kmečkega dečka, šteri je gospoda Radića nekaj pito, pa je njemu gospon Radić pravo, kar je magarec, je dao včasi zapreti, ar je taj dečko pravo Radići, kar ga bo tožo pred sodnijo.

To delo dr. Pernara si bodo Prekmurci dobro zapunili. Dr. Pernar si mogouče misli, kar so Prekmurci samo za poslušanje na sveti, pravice kaj prouti povedati pa nemaju. Kak je Radić prišo, tak hitro je odišo.

Kajbole smešni pa so pri vsem tom deli bili Radićove stranke plakati, gde je bilo napisano, kar pride v Mursko Soboto mučenik kmečkega naroda. Ar so naši kmetovje dobro znali, kakšni kmečki mučenik je gospon Radić, so se tem plakatom pošteno smejali. Med shodom je največ kričanja bilo: «Živio Slovenija». Ar Radićova stranka z republiku več ne agitera, so si zmislili novo zanjko za naše ljudi. Pravijo, kar ščejo Prekmurje pod Hrvatsko spraviti, kar se bo tam našimi ljudstvu bogše godilo. Što pa jim naj to gnesden

verje, gda so nas že dvakrat z republiko potegnili. Zato so pa tudi kričali: «Živio slovensko Prekmurje», ar so šleli s tem povedati, ka se na toto zanjko ne dajo zgrabiti.

Gda so Radić in njegovi prijatelje v Murski Soboti dosta kričanja čuli, pa so tudi na shodi ne vúpali nikaj gučati prikapčanji Prekmurja k Hrvatski. Najbogše bi bilo, ka Radićovi poslanci večkrat v Prekmurje pridejo, ka jih ljudstvo spozna. Če to véinojo, te pri prišeštinih volitvaj najč votuma več ne dobijo. Za vse tiste stranke, štere si s svojim delom med ljudstvom prijatelje iščejo, pa je bila nedelja dan veselja, ar so vidle, ka našo ljudstvo več na lejpe rejči nikaj ne da. Bled in čemeren se je Radić odpelo iz Murske Soboti, ar je mislo, ka pri nas same rože najde, pa je najšo samo trnje.

Vsem našim prijatelom, šteri so nikdar ne obúpali nad našoj zmagoj, pa pravim: V nedelo 14. novembra ste v Murskoj Soboti vidli, ka je Radićova sveča v Prekmurji vgasnila in ka je našo ljudstvo na pravoj pouti. Vi vsi, šteri ste že več let delali za Samostojno demokrasko stranko, morete zaj z dvojnomo silo iti med našo ljud-

stvo. Organizirajte našo ljudstvo v Samostojno demokrasko stranko, ar je to stranka dela in reda. Vašo delo nede zastoj. Hvaležni Vam bodo tisti, šterim bote Vi bogši žitek pripravili. Naša zmaga je že skoro tu. Poštenost in delo, to je prvo za nas.

Ne omagajte pri telkem deli. Mi moremo zmagati, mi moremo našemi ljudstvi bogši žitek pripraviti. Nas je vsakši den več. Što ne ide z nami, tisti je prouti nam. Žao nam bo za vsakšega, šteri nešče biti naš, če on v tmici ostane. Mi ljubimo svetloščo, in svetlošča naj pride med našo ljudstvo, ka si bo znalo pomagati. Pouticajte vsakšo priliko za to, ka se ideja naše stranke, ideja poštenosti, dela in lúbezni med brati razširi. Nasprotnikov naše demokracije ne smete z grdimi rečmi obdelavati, ar je to ednoga poštenoga človeka ne vredno. Skúšajte ga z lepim na pravo pout spraviti. Nič ne škodi, če ga gnes ne dobite za sebe. Púste ga. V kratkem bo že sam sprevido zmoto. Išcite tudi vsakši den nove propagatore naše ideje, štera je že v vsakšo vesnico prišla. Ne bojte se nikogar!

Prekmurski demokrat.

* **Nov mesečnik.** Kakor nam poročajo, bo začel ob Božiču izhajati v Ljubljani nov mesečnik «Grlica», ki bo prinašal zanimive povesti. Naroča se na naslov: Založba «Vigred», Ljubljana, Škofja ulica 8-I. Naročnina četrtletno 10 Din, polletno pa 20 Din. Plača se po prejemu prve številke. Naročajte!

* **Ameriški rojaki za naše poplavljenec.** Uprava lista «Glas naroda» je nabrala med našimi ameriški rojaki za poplavljenec v Sloveniji 106 dolarjev.

* **Zrele in cvetoče jagode.** Pišejo nam: Dne 21. t. m. je našel in nabral v Gornji Kokri Matija Zorman (po domače Škerjanec) z Brega pri Preddvoru cel šopek deloma dozorelih, deloma cvetočih jagod, razvedeno gorsko resje, žborec in teloh. Pravijo, da je to znamenje, da se nam ni bati hude zime ter da bomo imeli v letu 1927. zgodnjo in toplo pomlad.

* **Legar v Loški dolini.** Inspektor ministrstva za narodno zdravje dr. Vukičević se je podal te dni v spremstvu zdravstvenega referenta pri velikem županu v Ljubljani dr. Ernesta Mayerja in predstojnika Higijenskega zavoda dr. Pirca v Loško dolino, kjer že dalje časa razsaja legar, ki je razširjen zlasti v Viševku. Odredilo se je, da se ima studenec pri Viševku primerno preurediti in zgraditi pri njem betonski zid.

* **Naročajte knjigo «Mačeha s Kopoljskega gradu»!** Z nagrado in poštnino stane samo 10 Din. Poravnajte točno! Za naročilo zadostuje dopisnica na: založba Vigred (I. Albreht), Ljubljana, Škofja ulica 8-I.

* **Neurja in povodnji** se letos vrste brez konca in kraja. Te dni so bile zopet poplave po nekaterih krajih Gorenjske in v Gornji Savinjski dolini. Zlasti v Gornji Savinjski dolini je ta povodenj povzročila precejšnjo škodo, ker je porušila več mostov in brvi.

* **Požar pri Ormožu.** S Huma pri Ormožu nam pišejo: Pogorelo je v petek 19. t. m. dopoldne gospodarsko poslopje Ludovika Kečka na severni strani pod cerkvijo. Silen jug bi bil ogenj lahko raznesel na sosednji hiši, a so to pravočasno zabilili sosedje in drugi. Gasilci s Huma, Frankovec in Loperče so s svojo brizgalno pogasili ogenj. Hardeška motorna brizgalna je tudi prišla, a ji ni bilo treba več nastopiti. Vzrok požara ni še pojasnjen. Škoda je velika. Zavarovalnina neznamenata.

* **Nesreča pri streljanju.** Na Primskovem pri Kranju so se pripravljali na svatbo in je 24letni posestnikov sin Matevž Krt v soboto zvečer začel na čast zaročencema streljati s puško, s katero pa je tako neprevidno ravnal, da se je zadel v desno roko. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

* **Huda nesreča v kamnolomu.** 22letni delavec Jože Rztresen je v soboto razstreljeval kamenje v žirovskem kamnolomu. Nabasana mina je predčasno eksplodirala ter ga strašno razmesarila. Pripeljali so ga v ljubljansko bolnico. Rztresen je dobil težke poškodbe po glavi in je njegov položaj zelo nevaren.

* **Nezgoda v mlinu.** Pišejo nam: 16letni mlinarski vajenec v mlinu grofice Zichy v Beltincih je prišel po nesreči z levo roko med gonilni jermen, ki mu jo je zlomil. Prepeljan je bil v bolnico.

* **Smrtna nesreča pri montiranju radijske antene.** Na Selu pri Mostah se je zgodila te dni strašna nesreča, ki je zahtevala dve smrtni žrtvi. G. Pavšek, zet župana Oražna, je na poslopju zeljarne na dvorišču Oražnove hiše montiral radijsko anteno. Med delom je vrgel čez streho klopčič neizolirane bakrene žice, ki je padla na tla. Dasi je takoj poslal svojega svaka na prostor, kamor je padla žica, da bi opozoril ljudi na nevarnost, se je vendar medtem že zgodila strašna nesreča. Na tleh ležečo žico je pograbil Oražnov blapec 23letni Dominik Resnik, ki se je takoj zgrudil mrtev na tla. V istem hipu je prišel na dvorišče še 46letni sedlar Alojzij Slamič, ki ima pri Oražnu svojo delavnico. Ko je videl, da je Resnik padel, je takoj spregledal položaj. Bil pa je strašno nepreviden. Hotel je Resniku pomagati in je pograbil žico z mokro eunjo. V istem hipu

DOMAČE NOVOSTI

* **Prijateljem in prijateljicam «Domovine».** Leto se nagiba h koncu in zato se znova obračamo na Vas, prijatelji in prijateljice našega lista, da nam pomagat pridobivati novih naročnikov in naročnic. Ne bo težko to delo, ker boste lahko z mirno vestjo hvalili naš splošno priljubljeni list. Poiščite torej vse one, ki radi čitajo in še niso naročeni na «Domovino» ter jih pripravite na naročbo. Sem in tja jim tudi posodite kakšen izvod našega lista. Najmarljivejši nabiralci naročnikov bodo dobili lepe nagrade. Kakšne bodo nagrade in pod kakšnimi pogoji se bodo dale, bomo sporočili prihodnje.

* **Praznik državnega in narodnega ujedinjenja.** Dne 1. decembra bomo proslavljali že devetih državni praznik ujedinjenja vseh Jugoslovenov s samostojno državo, ki jo je v zastopstvu svojega očeta kralja Petra I. dne 1. decembra 1918. svečano proglasil tedanji prestolonaslednik in regent Aleksander I. Praznik ujedinjenja se bo po vsej državi proslavil prav svečano. V Ljubljani se bo poleg drugih prireditev vršil na narodni praznik običajni vsakoletni novinarski koncert. Podoben koncert bodo priredili tudi mariborski novinarji.

* **Osemletnica ponesrečene italijanske zasedbe Ljubljane.** V nedeljo 14. t. m. je minilo osem let, odkar je podpolkovnik Stevo Švabić s svojo srbsko četo rešil Ljubljano, Trbovlje in sploh vso Slovenijo pred italijansko zasedbo. Danes bi bili najbrže vsi Slovenci pod Italijo, da se ni takoj po prevratu pojavil med nami Stevo Švabić, takratni konjeniški podpolkovnik kraljeve srbske vojske, ki je s svojo odločnostjo pri Vrhniki junško zastavil pot predirajoči italijanski vojski, katera je imela namen, zasedsti Ljubljano, Trbovlje in menda vso Slovenijo. V znak velikih zaslug, ki si jih je s tem pridobil podpolkovnik Švabić za Ljubljano in Slovence, je ljubljanski občinski svet pozneje imenoval Trnovsko ulico z njegovim imenom.

* **Zofka Kveder-Demetrovičeva** † V nedeljo je v Zagrebu nenadoma umrla v starosti 50 let gospa Zofka Kveder-Demetrovičeva, soproga poslanca SDS dr. Juraja Demetroviča. Pokojnica je najplodovitejša slovenska pisateljica. Pisateljicati je začela že v svoji dekliški dobi in je svoje prve črtice objavljala v «Slovenskem Narodu». Ko se je leta 1898. preselila v Trst, se je popolnoma posvetila literarnemu delu ter bila od takrat pa do začetka vojne stalna sotrudnica «Ljubljanskega Zvona». Izdala je tudi več knjig. Pisala je v slovensčini, češčini, srbohrvaščini ter nemščini. Deset let je bila urednica zlasti na deželi znane družinskega mesečnika «Domači prijatelj».

ki ga je izdajala tvornica živil Vydra v Pragi. Zaslužni pisateljici bodi ohranjen trajen spomin!

* **Odličen ameriški propagator protialkoholnega gibanja v Ljubljani.** V soboto je prispel v Ljubljano znani vodja ameriških abstinentov in propagator protialkoholnega gibanja g. Johnson. Ameriškega gosta so na kolodvoru sprejeli zastopniki Društva za gojitev treznosti, Svete vojske in skavtov. Opoldne istega dne se je vršil na čast odličnemu gostu v brezalkoholni restavraciji «Pod lipo» obed, ki so se ga udeležili mnogi pristaši protialkoholnega gibanja. V nedeljo je imel g. Johnson v Mestnem domu predavanje o protialkoholnem gibanju. Iz Ljubljane je g. Johnson odpotoval na Dunaj.

* **Častno odlikovanje našega kmetijskega strokovnjaka.** Češkoslovaška akademija kmetijskih znanosti v Pragi je imenovala ravnatelja državne kmetijske šole na Grmu, g. Bohuslava Skalckega za njegove izredne zasluge na polju kmetijstva za svojega dopisujočega člana.

* **Kmetovalcem okraja Laško.** Tem potom sporočam kmetovalcem laškega okraja, da se nahjam sedaj stalno kot kmetijski referent pri sreskem poglavarju v Laškem. Kot bivši strokovni učitelj, oziroma profesor kmetijske šole v Mariboru in kot kmetijski referent okrajev Slovenjgradec, Prevalje in Gornji grad, imam izdatnejšo prakso in izkušnje v raznih kmetijskih gospodarskih panogah. Obveščam kmetovalce laškega okraja, da dajem radevolje in brezplačno pojasnila v raznih vprašanjih živinoreje, poljedelstva in sadjarstva in da bom od sedaj naprej priredil, kolikor bodo dopuščala sredstva, več poučnih in informativnih potovanj ter predavanj v okraju. Fr. Wernerig, kmetijski referent.

* **Italijansko letalo v Ljubljani.** V pondeljek je pristalo na bivšem vojaškem letališču v Šiški veliko letalo, ki je pred kratkim moralo pristati v bližini Metlike, ker je izgubilo smer. Ko je sedaj nadaljevalo pot, se je nad Ljubljano motor pokvaril, tako da je znova moralo pristati. S pomočjo g. inž. Bloudeka so poškodbo kmalu popravili, nakar je letalo nadaljevalo pot. Ogromno letalo, ki je privabilo polno radovednežev v Šiško, je last italijanske družbe, ki vzdržuje potniški promet med Benetkami in Dunajem.

* **Desetletnica smrti Franca Jožefa.** Dne 21. t. m. je poteklo 10 let, odkar je umrl cesar Franc Jožef, katerega ime je slabo zapisano v zgodovini Slovanov, bivših avstrijskih državljanov. Z njegovo smrtjo se je polagoma začela majati suženjska vdanost habsburški dinastiji, kar je v veliki meri pripomoglo do osvoboditve avstrijskih Slovanov.

se je zrušil tudi on na tla. Pokojni Slamič je bil rodom iz Černič pri Gorici in oče treh otrok.

* **Železniška nesreča.** Te dni je zavozil poštni vlak, ki je bil na poti iz Čakovca proti Mariboru na postaji Pragersko v kurirniški sklepnji tir. Materijalna škoda ni bila velika, sedem potnikov pa je bilo lažje ranjenih.

* **Nenadna smrt.** Iz Moščancev nam pišejo: V noči od 11. na 12. t. m. je med potjo iz Pucincev v Moščance umrla od kapi zadeta Ana Lendva-jeva. Stara je bila šele 28 let ter zapušča moža in dva nepreskrbljena otroka. Bila je na sejmu v Marljancih, na potu domov pa jo je dohitela nepričakovana smrt. Prizadetim naše sožalje!

* **Poskus samomora umobolne žene.** V Gornjem Kašlju se je te dni v samomorilnem namenu zapalila 41letna žena strojevodje vevške papirnice Franja Bobnova. Domači so takoj priskočili na pomoč in udušili ogenj, vendar je dobila nesrečna žena po vsem telesu strašne opekline. Prepeljali so jo v bolnico. Nesrečnica je izvršila poskus samomora v duševni zmedenosti. Bobnova je namreč šele pred kratkim zapustila umobolnico.

* **Tihotavec obstreljen na meji.** Pišejo nam: Dne 12. t. m. so tihotapili trije kmečki fantje v ženaveljskem gozdu blizu Martinja sladkor in vžigalice čez mejo iz Madžarske. Pri tem poslu jih je zaletel finančni stražnik, ki je, ker se na tihotapilce klic niso ustavili, streljal za njimi in enega izmed tihotapcev, Jurija Barberja iz Sulincev, ranil v glavo. Ostala dva sta pobegnila. Težko ranjenega Barberja so prepeljali v soboško javno bolnico.

* **Smrtna obsodba pred ljubljansko poroto.** Kot prva se je zagovarjala Ivana Trebušakova iz Toplic pri Zagorju, mati 5 otrok, ki je s sekuro ubila svojega moža Lovra Trebušaka, ko je spal, nato pa posteljo polila s petrolejem ter zažgala, da bi izbrisala sled. Umorjenec je bil pijanec ter je njegova žena zaradi tega mnogo trpela. Obsojena je bila v smrt na večših.

* **Morilec sejmarja Primožiča izsleden.** Kakor smo zadnjič poročali, je bil v Rožni ulici v Ljubljani v svojem stanovanju umorjen in oropan sejmar Karel Primožič. Oblastvom se je kmalu posrečilo dobiti sled za neznanim morilecem, ki je vedla proti Hrvaški. Na podlagi izpovedi raznih prič se je podal policijski nadzornik g. Zajdela v Lokve na Hrvaškem ter dal v občinsko hišo poklicati osumljenca Branka Pintarja, ki je tamkaj sam vodil mesarijo, katero je prevzel po svojem nedavno umrlem mojstru. Pintarja je napoved aretacije tako presenetila, da je že takoj pri aretaciji deloma priznal umor. Pri preiskavi v njegovem stanovanju so se našli listnica in ključki Primožičevega stanovanja. Priveden v Ljubljano je Pintar v polnem obsegu priznal zločin in izpovedal, da je umorjenega oropal za nekaj nad 9000 Din. Morilec je star šele 21 let in je rodem iz Kamnika.

* **Uboj v Cmureku.** Te dni se je pozno ponoči vračala večja družba fantov in deklet iz gostilne Šiker na Velki proti Cmureku. Med potjo je izzval hlapec Alojzij Gruber pretep ter je ranil mesarskega vajenca Ridlerja iz Cmureka in nato pobegnil. V bližini gradu Gornji Cmurek je Gruber skrit vnovič počakal na družbo in z ročico napadel hlapca Blaža Eilerja ter mesarska pomočnika Ridlerja in Majheniča. Napadenci so v jezi vrgli Gruberja na tla in ga močno pretepli. Koučno mu je nekdo še porinil v hrbet velik mesarski nož, ki je predrl skozi pljuča v srce. Gruber je takoj izdihnil. Storiteli so pobegnili v Avstrijo, kjer je avstrijsko orožništvo aretiralo Ridlerja in Majheniča, dočim so Eilerja, ki se je naslednjega dne vrnil v Jugoslavijo, prijeli naši orožniki.

* **Krojačem, šiviljam, nešiviljam naznanjam,** da se bo začel zadnji jesenski tečaj z znižanim honorarjem in specialnim, lahko razumljivim poukom zaradi moje orožne vaje šele 9. decembra. F. Potočnik, izvedenec rimske razstave, odlikovan z zlato medaljo krojnega profesorja v Rimu. Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

BELOKRANJSKO PISMO.

Metlika, 23. novembra.

Gospod urednik! Obljuba dela dolg. Kakor sem v zadnjem pismu obljubil, pošiljam danes zopet novice iz naše Bele Krajine.

Nedavno sem se sprehajal ob Kolpi in Lahinji do Črnomlja. Res, krasni sta ti naši vodi, posebno je veličanstvena Kolpa, ki poljublja slovensko in sosedno bratsko hrvaško zemljo. Ob luninih večerih se lesketa kakor, da je polna bisserov. Poleti nudi tako ugodno kopanje, da ni čada, če prihiteljavo semkaj od raznih krajev na poletni počitek ljudje, ki ne razpolagajo s tolikim denarjem, da bi si privoščili počitek ob našem morju. Seveda bi tudi to kopanje na Kolpi prineslo našim Belokranjcem kaj dohodkov, če bi tu pa tam uredili in postavili kopališča. Posebno je ugodna za to Kolpa pri Metliki in se prav čudim, zakaj metliška občina še ni postavila takega kopališča.

Kakor je pa Kolpa lepa in prijetna, se včasih tudi razsrdi in takrat je polna grozot. Letos se je že večkrat razlila čez bregove. Zadnjič je dva dni rasla tako, da je dosegla skoro sedem metrov. S seboj je nosila hlode, ajdo, slamo, buče, z eno besedo vse, kar je dobila na bližnjih njivah. V Radovičih pri Metliki je zalila krompir v kleti, pri Malešiču, pri Bajuku je bila že v hiši, a največ škode je napravila tamkajšnjemu mlinarju Francu Ivanetiču. Prav gotovo ima Ivanetič več škode, kakor je vse leto zaslužil, ker mu je bil mlin do strehe v vodi. Skoro isto se je zgodilo mlinarju Brodariču, ki ima mlin na Obrhu; tudi njega je zalila voda do strehe in še samega Brodariča v njem, da je moral čitati ves dan, dokler ga niso rešili s čolnom.

Ta naša belokranjska ravnina je nedavno dobila prav nenavaden obisk. Kakor je že »Domovina« kratko poročala, se je na Martinovo nedeljo spustil na tla pri Rosalnicah ob Kolpi velik aeroplan, last italijanske družbe za zračno plovbo »Transadriatica«. Aeroplan je 30 m širok, 29 m dolg, ima tri motorje s 690 konjskimi silami in tehtla 30 meterskih stotov. V notranjosti ima krasno urejeno kabino z devetimi sedeži za potnike. Kabino greje motor. Izgleda prav tako kakor mali vagon prvega razreda v vlaku. Pristati je moral, ker se mu je pokvaril levi motor. Kakor sta pravila pilota, se je motor pokvaril med oblaki nad Triglavom in sta poiskala potem kraj na jasnem, da bi z aeroplanom pristala. Seveda je bilo s tem aeroplanom dosti opravila. Prvič zato, ker aeroplan sploh ni imel dovoljenja, da sme leteti čez naše ozemlje, drugič pa, ker tudi potniki niso imeli našega vizuma. Prepričani smo, da bi Italijani v takem primeru z našim aeroplanom napravili po svojem običaju. Toda naši »barbari« so vljudnejši ter so z vsemi prav lepo postopali. Oblastva so uvedla preiskavo in po končanem zaslišanju potnike odpravila v Ljubljano. Aeroplan je čakal na novi motor, katerega so v nedeljo postavili, v ponedeljek je pa ob eni uri popoldne odletel proti Benetkam. (Op. ur. Glejte zadevno notico med dnevnimi vestmi!) Ves teden je bilo pri aeroplanu živo kakor ob priliki žeganja pri Treh Farah. Od vseh strani so ga prihajali gledat, celo iz Ljubljane. Posetnikom njiv, kjer je pristal aeroplan, so dobro vlačili njive, nekatere tudi zasejane s pšenico, za kar so pa ti zahtevali odškodnino.

Drugič bom zopet kaj napisal. Dotlej vam pošilja demokratske pozdrave

Belokranjski popotnik.

PREKMURSKI KOLONISTI.

Benica pri Dolnji Lendavi, 16. nov.

Prosim Vas, da objavite nekaj vrstic tudi o nas kolonistih, ki se nahajamo v Prekmurju pri Dolnji Lendavi med dvema rekama Muro in Lendavo, ki nas prav radi in večkrat na leto obiščeta

ter napravita mnogo gorja. Vse to zlo gre na račun svoječasnih merodajnih činiteljev, ki so postavili kolonijo v močvirje.

Sicer pa ne maram govoriti o tej nesreči, nego Vam raje napišem kaj lepšega. V nedeljo 14. t. m. smo imeli Rapalski dan v Dolnji Lendavi pri veliki udeležbi občinstva, zlasti kolonistov iz Benice, Petešovec ter okolice. Prireditelj je otvoril g. dr. Leskovec, odvetnik v Dolnji Lendavi, ki je v svojem govoru pojasnil pomen proslave. Nato je prevzel besedo sreski ekonom v Dolnji Lendavi g. Franjo Pavlica, ki je v svojem živahnem govoru opisal italijanska zlodejstva, katera izvajajo Italijani nad našimi brati v zasedenem ozemlju.

Istega dne popoldne je imel g. Stipica Radić politični shod v Dolnji Lendavi, ki mu je prav slabo uspel. Na shod so prišli večinoma Madžari, da so vprašali g. Radića, kedaj jim bo dal že dolgo časa obljubljeno zemljo, ki bi jo imeli dobiti na podlagi reforme. Seveda jim je tudi sedaj Radićev govornik obljubil, da bodo zemljo dobili.

Naša krajevna organizacija SDS prav marljivo deluje. Može, ki ji stojijo na čelu, zaslužijo polno zaupanje. Razveseljivo je dejstvo, da je organizacija napravila že mnogo dobrega svojim članom.

Vložili smo prošnjo na merodajno mesto, da se nam iz državnih sredstev zgradi rešilni most čez reko Lendavo, da se lahko rešimo, kadar nastopi poplava. V teku štirih let po naselitvi smo imeli že štiri poplave in vsakokrat smo morali z živino in ljudmi ostati v valovih, dokler ni voda odtekla, kar je trajalo po več dni. Prosimo merodajne činitelje, da nam dajo zgraditi ta most prej, preden nas doleti takšna poplava, ki bi nas odnesla z našo živino vred.

MATI IN HČL

(Koroška.)

V Rožu je nekoč živela mati, ki je svojo poredno hčerko tako ljubila, da je ni mogla nikoli kaznovati. Naj je deklica počela, kar je hotela, naj je dvignila svojo mlado ročico celo zoper lastno mater, mati je ni kaznovala.

Nekoč deklica nenadoma oboli in umre. Ko jo pokopljejo, se že naslednji dan prikaže ena dekličina roka iz groba. Mati zagrebe ročico s prstjo, toda naslednji dan spet moli roka iz groba. Že itak do smrti žalostna mati je vsa obupana in ne ve, kaj naj stori. Naposled se v svojem obupu napoti k župniku, ki je bil star in blag mož, ter ga prosi sveta in pomoči. Blagi starček svetuje materi, naj vreže zjutraj pred solničnim vzhodom tri leskove mladike in naj gre z njimi na hčerkin grob. Tam naj roko, ki ne najde v zemlji pokoja, tepe toliko časa, dokler ne stolče vseh treh leskovk na njej.

Dasi težko, mati le stori tako, kakor ji je bil svetoval modri duhovnik. Ko je že tretja leskovka do polovice stolčena, izgine roka v grob. Kajti poredna hčerka je imela zdaj dovolj pokore. Njeni prestopki, nagajivosti in vse razne porednosti so bile s tem toliko kaznovane, da je bila dušica čista in ji ni bilo več treba delati pokore...

Ivan Albrecht.

V trgovini z modnim blagom.

Prodajalka: »Torej ženske nogavice želi gospod? Za soprogo ali pa sme biti kaj boljšega?«

ZDRAVSTVO

NASTAJANJE BOLEZNI.

Zdravniki pravijo, da bi bilo le malo ljudi bolnih, če bi vsi svoje telo pravilno negovali. Če dajemo svojim telesom pravo prehrano, sveži zrak in obilo čiste vode, obenem pa skrbimo, da razni strupi ne pridejo v naše telo, je naša kri v stanu uničiti skoro vse bolezenske kali, ki vdvo v naša telesa.

Kri je rdeča, ker je polna rdečih krvnih teles. Ta rdeča krvna telesa nosijo zrak v vsak

del telesa. Na 500 rdečih telesce pride eno belo. Če so bolezenske kali v telesu, se poveča število belih krvnih telesce. Bela krvna telesca iztezajo svoje male ročice in love z njimi bolezenske kali, jih ujamejo, potem pa uničijo.

Nekaj bolezenskih kali, na primer povzročitelji pljučnice in davice, je takih, ki izločajo iz sebe snovi, ki so strupi za človeško telo. Ti strupi pridejo potem v kri, odtod v druge telesne celice, ki jih zastrupljajo, dokler ne nastopi smrt. Če pa pridejo isti strupi v telo zdravega človeka, pride v njegovo kri snov, ki pomaga te strupe uničiti in nam hitro pripomore k zdravju.

Če pijemo žganje, pivo ali vino, čeprav v malih množinah, napravi alkohol, ki je v teh pijačah, bela krvna telesca tako lena in počasna, da mnogokrat zamude zgrabiti bolezenske kali, ali pa, če jih že zgrabijo, so prešibka, da bi jih popolnoma uničila. Alkohol ovira tudi snov, ki pride v kri v obrambo proti bolezenskim kalem, da ne more uničevati strupov, ki jih te kali izločajo.

Ljudje torej, ki uživajo alkoholne pijače, postanejo lažje bolni in imajo manj izgleda na hitro okrevanje kakor pa ljudje, ki pijejo le vodo.

RAVNANJE Z OMEDELEMI OSEBAMI.

Omedlevica je posledica slabega delovanja srea in nezadostnega dovajanja krvi v veliko živčevno središče. Pri zelo slabi in onemogli osebi ima omedlevica lahko slabe posledice, drugače navadno nima posledic.

Ako kaka oseba omedli v gneči, je treba le malo pomoči, ako pa je oseba izgubila mnogo krvi ali je bila dalje časa bolna, omedlevica lahko povzroči smrt tudi pri najboljši zdravniški oskrbi. Ako se oseba onesvesti, ni vedno vzrok omedlevica, kajti nezavest nastopi tudi, če se je pretrgala žila na možganih, pljučih, v želodecu ali na čreveh. Ako se mlada ali srednjestara oseba, ki je bila poprej pri dobrem zdravju, onesvesti v gneči ali od strahu, postane obraz blede, ustnice modre in žila slabotno bije. To je skoro gotovo napad navadne omedlevice. Prvi znak pa je naraščajoča bledoba in oseba navadno široko odpira usta. Ako se to dovolj zgodaj opazi, je treba osebo vesti na svež zrak ali pa proč od stvari, ki jo je razburjala. Pihljati ji je treba v obraz zrak, daj ji kozarec mrzle vode in umij jo po obrazu. S tem se navadno onemogoči popolna omedlevica. Ako je le mogoče, položi omedlelo osebo na hrbet, tako da leži glava nekoliko nižje kakor telo, noge pa naj ostanejo v vodoravni legi ali pa nekoliko više od ostalega trupla. Ako pa to ni mogoče, posebno ako so umazana tla, zadostuje tudi, da omedlela oseba sedi udobno in ima glavo sklonjeno do kolen. V tej legi se oseba navadno kmalu zopet zave.

Če se onesvesti bolna oseba, je treba poklicati zdravnika, ker to navadno ni običajna omedlevica.

DOBRA VOLJA JE POL ZDRAVJA.

Prevelika občutljivost je zelo slaba lastnost. Kdor se zaradi vsake malenkosti žalosti in hujuje, kdor si dela neprestano nepotrebne skrbi, ne more nikdar priti do pravega miru. Razen tega je takšen človek neprijeten tudi vsej svoji okolici.

Ne glejmo le na one, ki jim je sreča milejša kakor nam, ampak tudi na one, ki imajo mnogo več povoda za pritožbe kakor mi. Kadar te muči slaba volja, si predoči usodo teh ljudi, ki so še mnogo nesrečnejši kakor si ti. Ob takem razmišljanju boš znatno laže prenašal svoje majhne krize in težave.

Jadikovati, ako ti ne gre vse po volji, ne pomaga nič. Mnogi se le zaradi tega ne morejo povzpeli do pravega zadovoljnega življenja, ker nimajo nikakih življenskih izkušenj in nobene življenske modrosti, ki bi jih varovala, da se ne izpodtaknejo ob vsaki malenkostni oviri.

Enrilo

Splošno priljubljen

kavni nadomestek

okusen i cenen.

Dobiva se v vseh

dobro asortiranih

kolonijalnih trgovinah.

235

«Dobra volja je pol zdravja,» pravi neki izrek. Zaradi tega si vedno prizadevaj, da jo po možnosti ohraniš. Seveda je res, da je naše razpoloženje v veliki meri odvisno od zunanjih prilik, ali tudi narobe je res. Veseli ljudje ne zabredejo tako lahko v neprijetne razmere, ker si znajo urediti življenje tako, da jim gre vse po volji. Veselemu človeku skrbi in žalosti ne pridejo zlahka do živca, zato so veseljaki navadno tudi vedno zdravi. Kdor je dovzeten za dobro voljo in veselje, najde v vestnem izpolnjevanju svojih dolžnosti, v čitanju knjig, glasbi, petju, delovanju za blagor svojih bližnjih itd. svoje polno zadovoljenje.

Izvrstno sredstvo za ohranitev zdravja je smeh. Ta izraz pristnega veselja je prištevatil k najzdravejšim gibanjem človeškega telesa. Od srea pribajajoči smeh poživi dušo in telo, pospešuje obtok krvi in prebavo.

Ljudsko vseučilišče

O MERJENJU ENERGIJE.

Govorili smo že o spreminjanju energije (sile). Preden pa se bomo dalje bavili s temi vprašanji, moramo omeniti moža, ki je odkril za tehniko tako važno dejstvo, da se namreč energija nikdar ne izgubi, temveč da se spremeni le v drugo obliko, kakor na primer v toploto, da se torej nikdar ne uniči in da je v vsemirju nahajajoča se energija vedno enako velika. Ta mož, ki je odkril zakon o ohranitvi sile, kakor ga je imenoval, ali zakon o ohranitvi energije, kakor ga imenujemo mi, je bil zdravnik Julij Robert Mayer, ki se je rodil l. 1814. v Heilbronnu ob Nekarju. Neko dejstvo, ki so ga pred njim opazovali tudi drugi, ga je privedlo do tega, da je odkril ta važni zakon. Zaradi šibkega zdravja se je vkrcal kot ladijski zdravnik ter je prišel v Batavijo. Ko je tu domačinom puščal kri, je pazil, da je njihova kri svetlejša kakor kri Evropejcev. Iskal je vzroka temu čudnemu pojavu ter je prišel do zaključka, da mora telo južnih narodov proizvajati manj toplote kakor telo onih narodov, ki prebivajo v toplejših krajih, ker dobivajo ti nekaj toplote, ki jim je potrebna, od toplejšega zraka, v katerem žive. Količina toplote, ki jo oddajajo, je torej manjša.

Po daljšem premišljevanju je spoznal, da obstoji med toploto in delom, ki ga toplota proizvaja, gotovo razmerje. Leta 1841. je razložil omenjeni zdravnik zakon o ohranitvi energije v majhni knjižici, ki jo je poslal takrat najznamenitejšemu fizikalnemu časopisu «Poggendorfovim analom». Poggendorf pa ni spoznal vrednosti tega odkritja ter mu je poslal spis nazaj. Sploh se Mayerju ni posrečilo uveljaviti se med sodobniki. Godilo se mu je, kakor se navadno godi izrednim ljudem, in nešteto sovražnikov mu je grenilo življenje, tako da si je dvakrat mislil vzeti življenje in je slednjič skoro pozabljen umrl.

V zadnji številki smo govorili o tem, da bi imel parni stroj opravljati delo, ki bi odgovarjalo devajani toplotni energiji, da pa je

v praksi to delo mnogo manjše. Zgoraj pa smo slišali, da se prav nič energije ne izgubi. Kani je torej šla ona energija, ki se nam zdi, da se je v parnem stroju izgubila? Tudi ta energija ni izgubljena in uničena, temveč jo izžareva cilindar parnega stroja v obliki toplote, deloma pa se je pretvorila v toplotno energijo z drgnjenjem posameznih delov stroja, n. pr. osi, ki jih je ta energija ugrela. Dovajana energija se je torej v resnici vsa spremenila v delo, a to delo je le deloma koristno, velik del energije pa je ostal za praktično izrabo stroja neuporabljen.

Nastane vprašanje, kako naj merimo energijo. Za to obstoje različne mere. V tehniki rabijo konjsko silo in kilowatt-uro.

Konjska sila nikakor ni ona sila, ki jo lahko proizvaja konj. Celo najmočnejši konj utegne proizvajati v najboljšem primeru komaj dve tretjini konjske sile v tehničnem pomenu besede.

Pojem in izraz «konjska sila» je ustvaril Anglež James Watt, iznajditelj parnega stroja. Ker je način, kako se je to zgodilo, originalen in zanimiv, ga hočemo tu opisati. V neki angleški pivovarni so hoteli postaviti enega prvih Wattovih parnih strojev, ki naj bi gonil črpalni stroj, za katerega so dotlej uporabljali konje. Da bi dobil čim delazmočnejši stroj, je pivovarnar določil množino vode, ki jo je konj izčrpal, in sicer na ta način, da je dal pivovarnar naganjati konja osem ur neprestano do skrajne izčrpanosti. Na ta način se mu je posrečilo, da je načrpal 2.000.000 kg vode. Iz tega rezultata je Watt izračunal, da je dvignil konj v 1 sekundi 75 kg vode 1 m visoko. To delo je imenoval konjsko silo.

Kaj pa je kilowatt-ura? Če hočemo merititi delo tekoče vode, n. pr. potoka, moramo določiti njegov pritisk in množino vode. Če pomnožimo pritisk in množino vode med seboj, dobimo delo, ki ga potok lahko izvrši. Električni tok se dá primerjati s tekočo vodo. Če teče elektrika skozi vod, ima gotovo napetost, ki odgovarja pritisku vode, in gotovo «silo», odgovarjajočo množino vode. Napetost merimo v volti, silo pa z amperi. Če pomnožimo volte z amperi, dobimo delo, izraženo v meri, ki se imenuje po iznajditelju parnega stroja watt; 1 volt krat 1 amper je 1 watt in 1000 wattov je 1 kilowatt.

Razmerje med konjsko silo in kilowattom je enostavno. 736 wattov ali 0,736 kilowatta je ena konjska sila. V splošnem je torej ena konjska sila tri četrte kilowatta. Če pa v praksi proizvajamo s parnim strojem ali plinskimi motorjem elektriko, se zgubi neki del sile in elektrotehnik računa, da dobi iz ene konjske sile 0,6 kilowatta ali približno dve tretjini kilowatta. Količnega dela je torej zmožna ena konjska sila? Izrazimo delo v kilowatt-urah! En kilowatt, ki dela eno uro, je kilowatt-ura; dve tretjini do tri četrte te odgovarja eni uri konjske sile.

Da si pojem kilowatt-ura nekoliko jasneje predočimo, navedimo dejstvo, da lahko gonimo šivalni stroj, ki šiva zelo tenko blago, z eno kilowatt-uro 21 ur.

ZANIMIVOSTI

TOPLEJSE ZIME IN HLADNEJŠA POLETJA.

Pravijo, da poletja v zadnjih časih postajajo hladnejša, zime pa toplejše. Posebno letos vidimo, da se vreme postavlja na glavo. Nekoč je bil pozimi res mraz in poleti huda vročina. Od leta 1918. pa postajajo zime vedno toplejše, in to celo na obeh tečajih. Februarja letošnjega leta prvič v zgodovini ni bilo okoli Spitzbergov plavajočega ledu. V Alpah izginevajo ledeniki in Švica se baje že boji, da bo zaradi tega izgubila na privlačni sili. Nasprotno pa so zadnja poletja bila precej hladna. Zaradi tega nastaja vprašanje, ali se nam bliža velika doba, ko se bo naše podnebje popolnoma izpremenilo.

Razne izkopine in drugi znaki pričajo, da je naša zemlja, ki je stara sto in sto milijonov let, doživela več podobnih in še večjih preobratov. Ležišča soli in mavca kažejo na nekdanje puščave, premog govori o nekdanjem vlažnem tropičnem podnebju, okroglo kamenje in brazgotine naših planin pa o mogočnih pradavnih ledenikih. Na Spitzbergih blizu severnega tečaja so se nekoč razprostirala tropična močvirja, iz katerih so nastala sedanja ležišča premoga. V pradavnih časih so ležale nad sedanjo vročo Afriko debele plasti ledu kakor sedaj na Grenlandiji. Še v 15. stoletju so imeli tako mrzle zime, da je večkrat zmrznilo Baltičsko morje in da so ljudje jezdili po ledu iz Švedske v Rigo, kar se nam zdi danes kakor pravljica.

Doslej se je splošno mislilo, da je vzrok izpremembe podnebja le v različnem naklonu zemeljske osi k ekliptiki. Z združjo besedo označujemo ravnino, v kateri se suče zemlja okoli solnca, in njo in zemeljskim ravnikom znaša do 23,5 stopinj in povzroča vrstitev pomladi, poletja, jeseni in zime. Glede na izpreminjevanje tega kot imajo različni deli zemlje več ali manj solnčnih žarkov in imajo več ali manj tople zimo. Če bi zemeljska os ne bila poševna, to je če bi ležala ekliptika v isti smeri kakor ravnika, bi dobivali eni in isti deli zemlje vedno eno in isto količino toplote. Na enem kraju bi vladalo večno poletje, na drugem pa stalna strašna zima. Če se spremeni kot med zemeljsko osjo in ekliptično ploskvo, se spremeni tudi podnebje na zemlji.

Vzrok izpremembe nagiba osi so že dolgo časa predmet sporov med učenjaki. Švedski učenjak Svante Arrhenius je podal v zadnjem času novo razlago za te izpremembe v podnebju. Po njegovem mišljenju je podnebje odvisno tudi od količine dušika v vesoljstvu. Dušik namreč ne zadrži solnčnih žarkov, ki so namenjeni zemlji, ujame pa in zadrži toploto, ki jo izžareva zemlja sama. Takšne lastnosti ima tudi para in celo navadno steklo.

Dušik in vodna para sta za zemljo isto kakor steklo za rastlinjak (zrak za trojnimi steklom se razgreje celo na 120 stopinj, medtem ko je zunaj le 10 stopinj). Če bi se izgubil dušik, ki tvori približno štiri petine našega ozračja, tedaj bi izgubila tudi sopara, in srednja poletna toplota bi se znižala od 20 stopinj nad ničlo na 4 stopinje pod ničlo. Posledica bi bila smrt vsega življenja pod ledeno skorjo. Vzemimo pa milejši primer: če bi zginila iz zraka polovica vsega dušika, bi se povprečna temperatura znižala za 4 stopinje. Tedaj bi imeli v Evropi in Severni Ameriki zopet dobo ledenikov. Če pa bi se nasprotno zvišala količina dušika za polovico, bi narasla povprečna temperatura za 4 stopinje in naše podnebje bi postalo tropično vroče.

Švedski učenjak misli, da narašča količina vodne pare in dušika v zraku zaradi delovanja ognjenikov, ki ju bruhaajo v zrak v velikanskih množinah. Tako je bilo tudi v tako zvani dobi nastajanja premoga. V zadnjem času je zelo naraslo delovanje ognjenikov v Južni Ameriki, na Tihem morju in v Vzhodni Sibiriji ter na Kam-

čatki. Ognjenikom pomaga tudi naša težka industrija. Tovarnice pokurijo dnevno do 1300 milijonov ton premoga in zaradi tega narašča količina dušika v zraku letno za 8 stotnik odstotka. Dokaz temu naraščanju je tudi desetkrat manjši odstotek dušika v zraku nad morjem v primeri z zraki nad kopno zemljo.

Pravijo, da naziranja švedskega učenjaka nepreslano pridobivajo na verjetnosti.

POLSTOLETJA TELEFONA.

Letos je poteklo 50 let, odkar je Američan Graham Bell izumil telefon. V februarju 1876. je dobil Bell od ameriškega patentnega urada odobrenje svojega izuma, ki ga je takoj razstavil na svetovni razstavi v Filadelfiji. Razstavljen pa je bil na tako nerodnem prostoru, da ga obiskovalci razstave spopetka niso niti opazili. Šele proti koncu razstave je Bellov telefon vzbudil večjo pozornost. Pred aparatom se je namreč ustavil braziljski cesar don Pedro. Ker je hotel don Pedro izkazati učenjaku svoje spoštovanje, se je malo podrobneje zanimal za njegov izum. Nenadoma pa je ves razburjen vzkliknil: «Saj ta aparat govori!» To je vzbudilo med obiskovalci naenkrat velikansko zanimanje za Bellov izum. V zadnjih dneh razstave se je občinstvo kar trilo okrog «govornega stroja».

Leto dni kasneje so preizkušali Bellov izum v Parizu. Prvi telefon v javnem prometu je bil uveden v Lomelu v državi Massachusetts (ena Zedinjenih držav; izgovori se Mesešusec). Telefonska mreža je obsegala 45 naročnikov. V Parizu je bil nameščen prvi telefon šele dve leti kasneje.

Med Američani in Francozi je še danes spor zaradi telefona. Oba naroda si namreč lastita slavo te iznajdbe. Bell je imel po francoskem zahtevu predhodnika v osebi poštnega uradnika Boursella, o katerem zatrjujejo Francozi, da je prvi izumil govornikni aparat. Boursell je namreč že dvajset let poprej napisal v nekem francoskem listu članek o električnem prenašanju govora. Boursell je bil mlad poštni uradnik, ki si ni upal podpisati svojega članka s polnim imenom, ter je svoj članek in mali model zasnovanega govorniknega aparata poslal poštni direkciji s prošnjo, naj ga preizkusijo. Toda poštna uprava ga je zavrnila, češ, naj se v bodoče rajši bavi z resnejšimi stvarmi. Mlad uradnik se je bal za svojo službo in je zaradi tega opustil nadaljna raziskavanja glede govorniknega aparata.

Francozi pravijo, da je Bell skoro gotovo poznal Boursellov članek, ki je l. 1872. izšel tudi v New Yorku. Idejo tega članka je po francoskem mišljenju Bell bržkone izkoristil za svoj izum. To naziranje je v nekem procesu potrdilo tudi ameriško vrhovno sodišče. Tako torej prvi zaslužek telefona izhaja iz Francije; njegovo uresničenje pa iz Amerike.

× **Pravijo, da so na Marsu živali.** Iz Amerike javljajo prve uspehe novega opazovanja Marsa, ki je bil te dni zopet bliže zemlji. Tako je ameriški profesor Fox baje ugotovil, da mora spričo podnebja, ki vlada na Marsu, biti tamkaj razvito rastlinsko življenje; kjer pa so rastline, morajo biti tudi živali. Živali na Marsu so po njegovem mišljenju kožuharji, katerim topla krzna omogočajo življenje v hladnih puščavah in v sneženih pokrajinah. Te živali so po njegovem mišljenju razmeroma majhne, lahke in gibčne, ker morajo zaradi zelo hitro menjajočega se podnebja letnih časov pogostokrat polovati.

× **Poroka dunajske plemkinje z zamorcem.** Po svetu znani zamorski gledališki pevec tenorist Roland Hays, ki je pred kratkim imel koncert na Dunaju, se bo poročil, kakor piše dunajsko časopisje, z grofico Colloredovo, rojeno grofico Kolovratovo, ki se je nedavno dala ločiti od svojega moža.

× **Tri minute zapora.** Pred nekim londonskim sodiščem se je zagovarjal neki možak zaradi raz-

žaljenja stražnika. Za ta svoj čin je dobil obtožnec 24 ur zapora. V Angliji pa je običaj, da se kazni računata od 12. ure prejšnjega dne pred obsodbo. Ker je sodnik izrekel obsodbo ob 11. uri 57 minut, je bila torej kazni prestana v treh minutah.

ŽENSKI VESTNIK

LEPE IN NELEPE ŽENSKÉ.

Nelepe ženske imajo mnogo prednosti pred lepoticami, Njihova zunanost jih navadno kaže skromne in ponižne. Da imajo tako žensko njeno lepše tovarišice rade, se razume, saj se jim ne vidijo nevarne in se jim od njene strani ni bati konkurence. Nelepe ženske so običajno prijetne za zabavo in manj pripravne za ljubimkanje. Vendar pa se nelepa ženska navadno prej poroči in bolje kakor krasotica. Lepo dekletke razvname moške, nelepo pa jih polagoma in trajneje pridobiva. Skromno, nelepo dekletke ne lovi moških, ki se zaradi tega pred njo čuhijo varni; zato se nelepim ženskam moški brez strahu približujejo. Zrel fant ljubi že v naprej tako dekletke, ki nima namena, da bi ga lovilo. Zabava se rad z njo in neredkokrat je konec zabave zakon.

Napram lepim ženskam so moški previdni in nezaupni ter se jih pogostokrat bojijo. Krasotica je skoro vedno koketna. Nad zakonom z lepoticami visi neprestano nevarnost. Mož hodi poleg lepotic kakor policaj ali pa kakor ujetnik. Lepe žene hočejo dragocena nakitja in lepih oblek, se izogibljejo moža, hočejo spati dolgo — vse samo zato, da bi ostale dolgo časa lepe.

Nelepa žena je običajno dobra in požrtvovalna soproga ter mati. Ona je zvesta ter zna napraviti domače ognjišče prijetno in prikupljivo. Vsega tega mož krasotice nima. Razen tega je krasotica možu često izvor številnih ljubosumnih nastopov, preprirov in škandalov, tako da ga vsa njegova okolica zasmehuje. Krasotica se hoče povsod pokazati, da je lepa, kar se običajno po pravici ali krivici tolmači kot nezvestoba. To prizadeva možu velike bridkosti, krasotici pa prav nič lepega slovesa.

Žena, katere zunanost ni lepa, se baš zaradi tega bolj posveča notranjosti — svoji izobrazbi. Zato ima nelepa žena poleg zakladov sreča tudi bogate duševne zaklade, in to je glavni vir srečnega in zadovoljnega življenja v zakonu.

OBVAROVANJE SADJA PRED GNILOBO.

Kaj nam je storiti, da sadje ne bo gnilo? Na to vprašanje bi gotovo vsak sadjar imel rad točen odgovor.

Vsak sadjar je že imel priliko ogledati si natančneje kakšno gnilo jabolko ali brusko. Gnilo jabolko je temno porjavelo, na njem pa si opazil majhne blazinaste izrastke sivorumenene barve. Ako denemo del take blazinice pod drobnogled, zapazimo neizmerno število pšeničnemu zrnu podobnih teles, priraslih na tankih nitkah. Ta zrna so trosi, s katerimi se gnilobna glivica razmnožuje. Nitke se podaljšajo spodaj v tako zvani micelij, ki se razpaga v jabolku ter jemlje iz njega hrano. Posledica tega delovanja se pokaže v tem, da sad pričinja gniti ter dobi gori omenjeno rjavo barvo in blazinaste izrastke.

Ako pustimo tak plod na drevesu, se postopoma ter neenakomerno zgrbanči. Tako zgrbančeni sadovi vise na drevesu večkrat do prihodnjega leta. Troši, ki so ostali čez zimo lepo pri življenju, se potem prenesejo na zdravo sadje. Vsaka najmanjša, tudi nevidna mala rana nudi trosu dosti velik vhod, da se naseli ter začne svoje uničevalno delo.

Na sadju pa živi še druga vrsta glivic, ki povzročajo, da plod temno porjavi. Razen navedenih glivic, ki so glavne povzročiteljice gnilobe pri pečkastem sadju, poznamo še celo vrsto drugih, ki napadajo tudi koščičasto sadje.

Ker se trosje prenaša na ta ali oni način, z vetrom, vodo, žuželkami itd. na zdravo sadje, je

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridatek.

Pijača s Prvim Franckom Vas zamore stalno za dovoljevanji.
K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

potrebno, da predvsem skrbno pobereemo in odstranimo vse gnilo sadje, ki visi na drevesu ali je že padlo na zemljo. Vse to sadje je treba skrbno pokopati. Še bolje je, če ga požgemo.

Prav tako ne smemo puščati gnilih plodov med zdravim sadjem v sadni shrambi, kajti gniloba se seveda prenese tudi, ako se gnil sad detika zdravega. Da bo ostal naš sadni pridelek zdrav, moramo sadje spravljati z večjo pozornostjo kakor se običajno dogaja pri nas na deželi. Snaga je tudi zelo važen pripomoček za ohranitev zdravega sadja. Slabo je za sadje tudi, ako se obira prezgodaj. Pozno jesensko in zimsko sadje pustimo kolikor mogoče dolgo na drevesu. Pre-rano potrgano sadje je bolj občutljivo in se prej pokvari kakor ono, ki smo ga obrali v pravem času.

ODPRAVA RJAVIH MADEŽEV.

Rjavih madežev v perilu se gospodinje zelo boje. Saj madeži niso samo grdi, nego tudi kmalu napravijo na dotičnem mestu luknjo. Ker so takšni madeži za perilo opasni, je treba predvsem gledati na to, da se jih obraniš. Zato je potrebno, da spoznaš vzrok njihovega nastanka. Največkrat nastanejo madeži po dotiku perila s predmeti, na katerih je rja.

Rjava mesta v perilu se dajo odstraniti z naslednjo mešanico: Dva dela podžveplenokislega natrona in del kuhinjske soli zmešaš z nekoliko vode. S to mešanico namočiš rjave madeže in puščiš tako več ur, da se rjava snov raztopi. Nato dotično mesto skrtačiš z ostro krtačo. Ako je bil madež prav močan in ne zgine po prvem čiščenju, moraš omenjeno postopanje ponoviti. Po popolni odstranitvi rje je treba dotična mesta skrbno oprati.

Ako so madeži v perilu samo lahkega značaja, se dajo odstraniti na naslednji način: Iz najboljšega mila (Kernseife) napraviš močno milnico in v to na en liter deneš 15 gramov salmijakovega cveta, ali pa 25 gramov bencina. V tej mešanici moraš madeže dobro zmečati, potem jih oplakneš in beliš.

Jabolčni olupki v pecivu. V prah zdrobljeni jabolčni olupki dajejo vsakemu pecivu dober okus.

Kruh ostane svež več dni, če ga hraniš v pločevinastih posodah ali loncih.

Makeže od vozovnega mazila (šmira) odpraviš takole: Namažeš jih s sirovim maslom, katero puščiš nekaj časa na njih in odstraniš tako nastali mastni madež pri perilu z izpranjem, dočim moraš pri volnenih komadih namazati madeže z mešanico bencina in magnezije.

Čiščenje skafov, banj in drugih posod iz pločevine je možno samo z razredčeno solno kislino, s katero pa je treba ravnati prav pazljivo. Če se ti pri snaženju zgodi, da kane kapljica na predpasnik ali obleko, nastane na dotičnem mestu madež, ki ga odpraviš s tem, da ga zmoliš s salmijakovim cvetom, razredčenim z vodo.

Listnica uredništva

Sv. Bolfank v Slov. goricah. Če ne prej, bomo zopet o Božiču priobčili nekaj Vaših povestic. Ako imate kaj prav kratkih, jih pošljite. Samo morate potrpeti, da pridejo polagoma na vrsto. Zaradi preobloženja z materialom gre pač počasno.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Narobe prav.

Oddajalka sob je napram študentu, ki je iskal stanovanje, silno hvalila svojo sobo in rekla med drugim: «Pomislite, ta soba ima tudi jutranje sonce.»

Študent: «O, nič ne škoduje, samo če se zastori dobro zapro.»

Popolnoma pravilno.

Gospodična: «Vi slepar, zlata ura, ki sem jo pred štirimi meseci kupila pri vas, ni šla niti tri mesece, čeprav ste mi dejali takrat, da garantirate zanjo za vse moje življenje.»

Urar: «Da, da, toda takrat ste imeli tako bolhen izraz...»

Čut za jezik.

Stric: «Jurček, ali že razumeš, kedaj se reče 'ljubiti' in kedaj 'rad imeti'?»

Jurček: «Seveda! Očeta in mater imam rad, sladkorčke pa ljubim.»

Okolnosti.

Zena možu (ki je bil povabljen k predstojniku na svečano pojedino in se je baš vrnil): «No, kako je bilo?»

Mož: «Če bi bila juha tako topla kakor vino, vino tako staro kakor gos, gos tako debela kakor domača gospodinja, potem bi bil prav zadovoljen.»

Strašilo proti vranam.

Gašper: «Na tvojo njivo, ki je tako daleč od človeških bivališč, bi moral vendar postaviti kakšno strašilo, da ti vrane ne pozobljejo vse turščice.»

Ožbovt: «Ni potrebno. Saj je moja žena vedno tam...»

Dobro vzgojen možek.

Gospodar: «Čujte, Marička, ali ne veste, kam gre moja žena na letovišče?»

Marička: «V Bohinj.»

Gospodar: «Ali morda tudi veste, če bo vzela mene s seboj.»

Največja mikavnost Adamovega raja.

Urška: «Kaj je bilo najlepše v rajju?»

Mica: «Mislim, da to, ker Adam in Eva nista imela sorodnikov...»

Izzivalec.

Visokošolka: «Gospod, vi me nesramno izzivate. Napovem vam dvoboj.»

Visokošolec: «Ah, draga gospodična, z vami bi se dvobojeval vse življenje...»

Zdravnikova dekla.

Zdravnik (dekli, ki odhaja iz službe): «Marička, dobrega izpričevala vam pač ne morem napisati.»

Marička: «To mi je vseeno, samo napišite ga tako kakor vaše recepte, da ga ne bo znal nihče čitati.»

Na poskusni voznji.

Remigij in Veronika sta se peljala prvič z avtomobilom. Vozil je Remigij. Naenkrat se je avtomobil ustavil in Remigij se je spravil na delo, da poišče napako. Preiskal je vse ter vrtel in navijal, toda ni šlo.

Veronika je čakala potrpežljivo, končno pa vprašala: «Kaj pa manjka avtomobilu?»

Remigij: «Najbrž nič drugega kakor — šofer...»

Ne misli na poboljšanje.

Izak je zapuščal ječo in mu je ob tej priliki dejal ječar: «Glejte sedaj, da se ne bova več videla!»

Izak: «Ali Vas bodo kam drugam premestili?»

Enostavno.

«Kiparstvo je pač lahka stvar,» je menila mlada gospodična na neki razstavi kiparskih del.

«Zelo enostavna,» je dejal kipar, «Vi vzamete kos marmorja, kladivo in dleto ter potem odbijete od marmorja proč vse, česar ne potrebujete...»

V gostilni.

Gostilničar: «Za ribo vam računam namesto 20 samo 10 Din, ker je že malo smrdela.»

Gost: «Nič ne dene, jaz imam baš nabod.»

Gostilničar: «No, potem pa stane seveda 20 Din.»

Posredno.

Matilda: «Jaz silno ljubim morje.»

Brunon: «Tudi jaz, vendar samo posredno.»

Matilda: «Kako to?»

Brunon: «No, zato, ker ljubim Vas.»

Bridek očitek.

Sodnik: «Čudno, da ste vzeli samo denar, zlato uro pa ste pustili.»

Vlomilec: «Nikar še vi ne govorite o tem, saj me je moja žena zaradi tega že dovolj ozmerjala...»

Bolniki, čitajte!

Kolikor dni šteje leto, na tolikih življenjskih postajah gre nervozni mimo, ker slabi, izčrpani živci zagrnjujejo življenje in povzročajo celo mnogo bolezni. Zbolijo dolgotrajne bolezine, umotica, strah, eno-ali obojestranski glavobol, šumenje po ušesih, utripanje v očeh, motenja v prebavilih, pomanjkanje spanja, pojavi potenja, trganje v mišicah, nezmožnost k delu in razne druge prikazni so posledice slabih, izčrpanih in bolnih živcev. 279

Kako se hočete izogniti tej nadiogi?

S pristnim Kola Lecitinom, naravnim sredstvom, vsebujočim vitamin, ki je za človeštvo vir dobrote. Ono pospešuje na čudovit način funkcije tvlesa, poživlja hrbtni mozeg in osvežuje poškodovane, utrjuje mišičevje in ude, daje moč in veselje do življenja.

V boju za zdrave živce

dela pristni Kola-Lecitin čestokrat čudeže, dovaja prava hranila na najskrajnejša mesta proizvodnje krvi, oživlja, zbujajo, ohranjajo mladost in svežost. Prepričajte se sami, da Vam ne obljubljam ničesar neresničnega, kajti v bližnjih dveh tednih pošijem vsakomur, ki mi piše, popolnoma zastonj in poštuno pristo malo škatljico Kola-Lecitina in knjigo zdravnika z vsestransko, dolgotrajno proukušnjo, ki se jo moral boriti s temi bolečinami. Napišite le razločno Vaš naslov in jaz Vam popolnoma brezplačno pošljem takoj obljubljeno.

Ernst Pasternack, Berlin SO.
Michaelkirchplatz 13, Abt. Nr. 775.

Ob deževnem vremenu.

Neki veleposestnik je naročil svojemu oskrbniku, naj kupi novo škropilnico za vrt, ker je stara že pokvarjena.

Ko je posestnik čez nekaj časa vprašal oskrbnika, ali je izvršil njegov ukaz, mu je možak odvrnil. «Škropilnice nisem kupil, ker je ne rabim, pač pa sem si kupil dežni plašč, ki mi je pri letošnjem deževnem vremenu bolj potreben.»

Gnojenje v raju.

Župnik je pridigoval o raju in je zlasti njegovo bogato rastlinstvo opisal z živimi barvami.

Po koncu maše na poti proti domu je vprašal neki kmet svojega soseda: «Jaz bi samo rad vedel, s kakšnim gnojem sta Adam in Eva takrat gnojila, da so rastline tako bujno rasle.»

Odprava bradavic.

Urša: «Ali je res, da bradavice takoj izginejo, ako se pokoplje črna mačka na pokopališče?»

Polikarp: «Res je, draga žena, samo bradavice mora imeti mačka...»

Ni tajnost.

Jera: «Pomisli, Neža, moja dekla me obrekuje, da sem lažniva klepetulja.»

Neža: «Le potolaži se, saj to ni nobena tajnost...»

Pred sodiščem.

Priča: «Jaz mislim...»

Zagovornik (ki zagovarja obtoženca): «Mi nečemo vedeti, kaj vi mislite, temveč samo, kaj veste!»

Priča: «Jaz vendar ne morem govoriti, ne da bi mislil, saj nisem odvetnik...»

Dvoumno.

Potepin Luka: «Od kdaj pa si tako gosposki? Ali si postal dedič?»

Potepin Matevž: «Ne, stopil sem v neko banko.»

Luka: «Kaj je mogoče?»

Matevž: «No, seveda, stopil sem v banko skozi okno...»

Najlepši spomin.

Starejša gospodična: «Ali se še spominjate, gospod Polikarp, kako ste pred 15 leti prosili za mojo roko in sem Vam jaz dala košarico?»

Polikarp: «Seveda se spominjam, gospodična Rozalija. Ta košarica mi bo ostala v najlepšem in trajnem spominu.»

Rdeča samoveznica.

Durgeljeva gospa je ljubila rdečo barvo. Vse, kar je oblekla ali drugače nase obesila, je moralo biti rdeče, pa naj je bilo na praznik ali na delavnik. Svoje ugajanje je hotela vsiliti tudi svojemu možu. Kupila mu je rdečo samoveznico in zahtevala, da jo mora nositi.

Mož se je temu odločno uprl, kar je ljubečo soprogo hudo razjarilo. «Zdaj vidim, da me nimaš rad,» mu je očitala.

«Zenka, nikar me ne zbadaj! Vem, kaj delam, zato se ti protivim. Ti ne veš, kaj se mi je zgodilo, ko sem prvič nosil rdečo samoveznico! Zverinkova Rozalija — tista deklina — me je neprestano lovila s svojimi zapeljivimi očmi. Vprašal sem jo, zakaj me zalezuje, pa mi je odgovorila, da ji ugajam zaradi rdeče samoveznice, in dostavila: «Škoda, da imate ženo...»

«Sram jo bodi!» je vskipela žena v vročem srdcu.

Durgelj je bil rešen neljubega nakitja, ki je že tisti dan izginilo iz njegove omare. S.

MALI OGLASI

Več krojiteljev in krojiteljic ter damskih modelirk

zmožnih minister-kroja, se išče. Ponudbe na krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19. Prednost imajo učenci, zmožni anglo-francoskega kroja sistema «Minister».

275

Sodarji, pozor!

Kdor pošlje 10 Din na naslov: *Franc Makuc, Vinica pri Črnomlju*, prejme pet komadov «Tabel» (brzi računar) za kubiranje sodov in kadl po najnovjšem sistemu. Te tabele se priporočajo tudi ljudskim šolam za učence zadnjih letnikov.

Franc Makuc,

Vinica pri Črnomlju.

276

Sedlarskega vajenca

sprejme I. Kralj, Železniki.

274

POSLANO*

Ker nadaljujejo nekatere osebe še vedno napram meni nekako gonjo, posebno pa klerikalni zagriženci, me opravljajo in razširjajo izmišljene ter popolnoma neosnovane govorce, da s tem kratijo čast in ugled moje osebe, kakor tudi, da se vmešavajo brez pravice v moje zasebne in domače zadeve, sem primoran, vse te osebe tem potom pozvati, da z nesramnim in zlobnim obrekovanjem takoj prenehajo, sicer bom primoran, podvzeti sodnijske korake, kar bo za vsakega obrekovalca nepriljetno.

Ključarovi pri Ormožu, 15. novembra 1926.

278

Alojz Stajno, kolarski mojster.

* Za vsebino uredništvo ne odgovarja.

ČREVA

vsakovrstna po najugodnejši ceni kakor vsako leto vedno v zalogi Kupujem tudi

surovi in stopljeni lo

in ga plačujem po najvišji dnevni ceni.

Jos. Bergman v Ljubljani, Poljanski cesta št. 85.

Naznanilo otvor tve.

Vljudno naznanjam spoštovanemu občinstvu, da sem

pod Trančo št. 1 (vogal Staroga trga) v Ljubljani

otvoril

trgovino zgotovljene obleke in perila domačega izdelka ter klubov za gospode in dečke.

Se priporočam kar najbolje pri nakupu Miklavževih daril po najnižjih cenah.

S spoštovanjem

Josip Olup.

273

Hudičeva koža

se imenuje najbolj trpežno blago za moške in otroške obleke. — Pripravno tudi za čevlje. Dobi se v vseh barvah v trgovinah *Franca Senčarja v Mall Nedelji in Ljutomeru*.

277

Kako veseli bodo

Miklavža

katerim prinese najboljšo „DOKO“ obutev za velike in male otroke. Miklavž že pridno kupuje pri

„Doko“, Prešernova ul.

št. 9 (dvorišče).

Človek brez sna

je občasovanja vreden. Vsakdanje negovanje celega telesa s Fellerjevimi blagodišnim „Eisafloidom“ poveča odpornost, pri-se trdno spanje, varuje zdravje in s tem vzbuja samozavestje in življenjsko radost. — Fellerjev Eisafloid je ono bolečino olajšujoče domače sredstvo in kosmetikum, katerega so že naši očje in dedje najraje uporabljali od zunaj in znotraj pri vsakovrstnih bolečinah. — Za zunanjo in znotraj močnejši in izdatnejši kot francosko žganje.

Zahtevajte za polkus v lekarnah in odgovarjajočih rodnih izrecno „Fellerjev Eisafloid“, v polkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnatih steklenicah po 9 Din, ali specialnih steklenicah po 26 Din. Po pošti pride tem cene še, čim več se naroči naskrat; z zavojnico in poštnino stane:

9 polkusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specialni stek.	61 Din
27 18 6	133 ..
54 36 12	250 ..

Naročila nasloviti razločno takole:

EUGEN V. FELLER

Iekarna v STUBICI DONJI

Eisatrg št. 3-0 (Hrvatska).

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš nadvse ljubljeni soprog, oče in brat, gospod

Andrej Slokar

posesnik in lesni trgovec

po daljši, mučni bolezn, danes dne 22. t. m. v 52. letu svoje starosti preminul.

Pogreb blagopokojnega se vrši v sredo dne 24. t. m. iz hiše žalosti na farno pokopališče.

V Domžalah, dne 22. novembra 1926.

Milka Slokar, soproga. — Milka, hčerka. — Angela Slokar, sestra.